

... og alle saks for...
... og alle saks for...
... og alle saks for...

Byråsjef Theisen har sendt dette skrevet til "Kampfellene" på Nordstrand:
Søkningen til Bekkelaget kirke ved sokneprest Hagens gudstjenester er av
tatt i uhyggelig grad: igår vardet ca 25 mennesker i kirken. Sokneprest
Hagen er en fremragende prest. Han og hans tre sønner står i NS. Vi må søke
kirkens leder sokneprest Hagens gudstjenester. Det betviles at noen lider så
meget for medlemskapet i NS, som de prester som er tilsluttet bevegelsen.
Og det føles bitrest når man blir sviktet av sine egne kampfeller.

En del av lidelsen for Hagens vedkommende er at han som tidligere ikke
hadde drevet lengre enn til kapelan i Lier nå har fått et av landets
feste embeder.

Sjefen for det tyske sikkerhetspolitiet i Østfold, Gerber, kom forleden på
et hotell i kammeret med noen tyske marinefolk. Det endte med at en under
offiser skjøt Gerber gjennom hodet. Han døde noen timer etter.
Reichskommissariatet på 11. en skrivelse til Kirkedepartementet krever at
10% av elevene ved Ullern og Hegdehaugen skoler skal utvises. Dessuten
skal de skuldige lærere og elever straffes. Departementet skal sende
Reichskommissariatet en liste over alle elevene, med forslag om hvem som
skal vises ut. Reichskommissariatet vil altså selv fortsette det endelige ut-
valget. På Hegdehaugen er det alt gitt beksjed om dette, mens foreldrene
og lærerne ved Ullern visstnok enda ikke har fått vite noe. Det utvise-
skal ikke få meldning til senere å gå på noen skoler eller ta noen

eksamen...
Om de 2 andreskolen som er sterkt Foss og Vahl feligger ikke noe nytt.
Det er derfor utvilsomt at de fortløbig ikke blir åpnet igjen.
Ved Statens gymnastikkskole er en umulig NS-løse blitt lærer i hygiene.
Man skriver ordrett av den alminnelige læreboka og gir den inn i
tidene enn å lese opp av dette "manuskriptet" så fort og utyd-
lig at inge kunne høre noe selv om de var interessert i det. Klassen har
derfor smærret og stelt med andre ting eller sivet. Uten varsel gikk
læreren rett opp i departementet og klaget, og også her ble det truet med
utvisning av 10% av elevene. Men læreren varså opplagt umulig selv
skolesjef NS-mann Grøner, måtte ta affære. Affæren glir forløbig over.
Lærerne er Grøner og lærerne i hygiene og psykologi NS-folk. Bare
2 elever - 1 gutt og 1 pike - står i NS.

I samorganisasjonen i Bergen er de to tidligere tilligsmenn Nils Hansen
og Hans Kvam, under press fra nazistene gått inn i sine stillinger igjen.
Nazistene Knut Opdahl og Rognaldsen busereer som formann og nestformann
Samorganisasjonens formann, Bernh. Berntsen er avsatt.

... og alle saks for...
... og alle saks for...
... og alle saks for...

556
Mappe 5
Eksp. 9
1941
11 P.S. 11
O.V. P. 11
Jfr. 5x

NORSK TIDEND
Nr. 9. Onsdag 5. november 1941

Vi ber om unnskyldning for forsinkelsen. Avisen skulle komme hver lørdag, men på grunn av tekniske vanskeligheter er de to siste nummere først kommet onsdag. Vi håper å få ut neste nr i rett tid.

Østfronten pr. 1. november.

Tyskernes store offensiv mot Moskva har nå vart en måned, men den har enda ikke brakt noen resultater av betydning. Tyskerne har i løpet av denne måneden rykket fram 250 km i retning av hovedstaden og står nå på det nærmeste 65 km fra byen. Men det russiske forsvaret blir stadig sterkere etter hvert som nye friske tropper erstatter tapene, og det er ingen grunn til å tro at Moskva står umiddelbart for fall. Men det tyske trykket avtar ikke; det meldes stadig om harde kamper, om tyske anfall og russiske motanfall.

I løpet av de siste fjorten dagene har fronten rundt Moskva praktisk talt ikke forandret seg. Tyskerne har hatt litt framgang sør og sørvest for byen, hvor de rykket fram fra Kaluga til Malo Jaroslavets ca 100 km fra hovedstaden. Men de er blitt slått tilbake ved Mosjaisk rett vest for Moskva, hvor de en tid var bare 55 km fra byen; 17. okt ble de trent 40 km vestover. Senere har de igjen trent noe framover. I øyeblikket foregår de hardeste kampene i snøstorm rundt Mosjaisk og Malo Jaroslavets. I byene Kalinin og Tula nordvest og sør for Moskva har de pågått harde gatekamper i fjorten dager. Forsøket på å inneslutte Moskva ved framstøt nord og sør for byen er foreløbig stanset.

I de siste dagene har tyskerne satt inn et nytt forsterket panserangrep på Moskva, som i området noe sør for Mosjaisk har ført til det voldsomste slag i krigen hittil med enorme tap på begge sider. Det framgår av pålidelige meldinger at tyskerne nå må ha vanskeligheter med fornyelsen av tropper og materiell. Annenrangs tanks av utenlandsk opprinnelse er satt inn i stort antall, nye forsterkninger er hentet fra Leningradfronten, og de er dessuten overført både finske og rumenske tropper til midtfronten. Likevel er tyskerne nødt til å kaste sine egne utmattede tropper inn i kampen gang på gang. Moskva skal åpenbart inntas for enhver pris.

I Ukraina har tyskerne hatt adskillig større framgang enn ved Moskva. Charkov er erobret, men riktignok fire dager etter at tyskerne sendte ut melding om dette. Forøvrig er tyskerne trent nå langt inn i det viktigste industriområdet i Donetz-bassenget og har erobret de betydningsfulle industribyene Stalino, Makjejevka og Karamatorsk som ligger ved selve Donetz-elva. De står også like foran havnebyen Rostov ved munningen av Don. Donetz-bassenget er Russlands viktigste sentrum for tungindustri og et overordentlig viktig råstoffområde. Charkov er Sovjet-Samveldets tredje største by med innpå en million innbyggere, og nest Moskva den viktigste industribyen.

Situasjonen på denne fronten er meget alvorlig, og det vil bety en sterk svekkelse for russerne om de må oppgi dette område. Det ser ut som om de russiske troppene her er i delvis oppløsning på grunn av de store tapene under slagene lenger vest langs østbredden av Dnjepr. Også tyskerne har imidlertid hatt meget store tap, og det meldes om en begynnende utmattelse av de tyske styrkene. Marsjall Timosjenko, som er russernes betydeligste strateg, har overtatt ledelsen i dette avsnittet og han er iferd med å reorganisere den russiske sørarmeen. Hele området ved Donetz er meget sterkt befestet, og en framrykning her vil under alle omstendigheter bli en kostbar historie for tyskerne. Marsjall Budyenny som tidligere hadde ledelsen i dette avsnitt, har fått i opp

drag å organisere en ny forsvarslinje og reise en ny arme langs østbredden av Don.

Den 22. okt. åpnet tyskerne et nytt voldsomt angrep mot Krim-halvøya med store avdelinger tanks og stukas, og det har åpenbart lyktes for dem å trenge gjennom linjene på Perekop-tangen. Russerne har imidlertid enda ca. 200 000 mann uthvilt tropper på Krim, som ble evakuert fra Odessa for 3 uker siden.

Fra Leningrad og finskefronten er ingenting å melde. Et nytt finsk angrep på Hangø er slått tilbake.

Krigen mot Sovjet-Samveldet har nå vart i over fire måneder, mens det utvilsomt var Hitlers tro at krigen skulle kunne avgjøres på under to måneder. Uansett hvordan krigen gang blir forframtiden, vil ingenting kunne oppveie dette mislykte regnestykke.

Hvor store de tyske tapene er, kan bare være gjenstand for et vilkålig skjønn. Det er den alminnelige mening både i Moskva og London at det dreier seg om 4 millioner mann, om det enn finns enkelte kritiske kretser som setter tallene så lavt som 2 millioner. Dette er under enhver omstendighet minimum. Det er også hevet over tvil at tapene når det gjelder tanks kanoner og fly er meget følelige. Nøytrale korrespondenter gir sikre bevis på at det begynner å inntre en viss utmattelse av de tyske troppene, og vanskelighetene med å holde forbindelseslinjene gjennom det erobrede område melder seg nå for alvor. Russerne forlater aldri slagmarken før de har fjernet skanene, og geriljatroppene ødelegger stadig de provisoriske bruene tyskerne bygger. Særlig katastrofal er mangelen på boliger som tyskerne kan benytte, enda de systematisk kaster alle innbyggerne i de besatte områdene ut av deres hjem, og jo mere kulden øker, jo vanskeligere blir dette problemet.

Om hva har så tyskerne til gjengjeld oppnådd? De har besatt et område som nå snart utgjør 1.5 millioner kvkm hvor alt av verdi er ødelagt eller fjernet, industri, gruver, transportmaterie, levnetsmidler, s.v. De hadde hatt en mulighet til å vinne en hurtig seier ved en øyeblikkelig tilintetgjørelse av hele den russiske arme gjennom en lynkrig. Det lyktes ikke, og felttoget blir nå bestemt av den russiske tilbaketrekningstaktikk, en strategi som russerne omhyggelig har forberedt, og tyskerne tross sin militære overlegenhet står hjelpeløs overfor. De hadde vider håpet at hele det russiske samfunn ville falle sammen som følge av misnøyen hos befolkningen, straks tyskerne gikk over grensen. Isteden har de møtt en så forbitret selvpoppoerende kamp fra hele befolkningens side som historien har få sidestykker til. I de veldige områder på 60 millioner mennesker som tyskerne har besatt, har det ikke lyktes å finne en eneste Quisling som de kunne bruke til å lage en russisk motregjering.

Tyskernes nye veldige offensiv sprang ut av erkjennelsen av det skjebnesvangre forhold. Situasjonen krevde en gigantisk offensiv som brakte kampene til en reel avslutning. Og offensiven måtte lykkes; så nødvendig var det Hitler på forhånd bebudet resultatene. Et voldsomt frontalangrep på Moskva skulle ledsages av et angrep nord for Moskva som fra Kalinin skulle svinge nordover og falleden russiske nordarmeen i ryggen, og av et angrep sør for Moskva som fra Orel skulle svinge sørover mot Don og omringe de russiske troppene i Donetz-bassenget. Om dette hadde lyktes kunne en med sannhet si at de russiske armeene var tilintetgjort. Samtidig skulleden nye japanske regjeringen gå til angrep på Sibir, og fredsøflere ble sendt ut for med denne bakgrunn å svinge England til å slutte fred på vilkår som ikke skulle bli urimelige for engelskmennene.

Offensiven måtte lykkes, menden mislykkes. Tyskerne hadde ganske betydelige resultater og russerne ble påført store tap, men de russiske armeene ble ikke tilintetgjort. Hitler unngår ikke en langvarig krig på de russiske sletter.

En må regne med at Donetz-bassenget vil bli inntatt i de nærmeste ukene, om enn under harde kamper; men det er ikke mulig for tyskerne straks å innlede angrepet mot Kaukasus, først må terrenget bak Moskva erobres.

Russerne venter at de direkte kampene om Moskva snart skal inntre, og alle forberedelser treffes. General Sjukov har overtatt stillingen som øverstbefalende på midtfronten istenfor Timosjenko. Dette betyr imidlertid ikke noen degradasjon av Timosjenko. Dette betyr imidlertid Timosjenkos strategiske begavelse trenges først og fremst på sørfronten hvor stillingen er mest kritisk.

Samtidig har marsjall Vorosjilov fått i oppdrag å oppbygge en ny hovedforsvarslinje langs Volga, som det er miningen skal holdes vinteren over. 800 km bak den nåværende front, står allerede en stor velutrustet arme. Det diplomatiske korps og enkelte regjeringskontorer har forlatt Moskva og flyttet til Kuibysjev (tidligere Samara) 880 km sørøst for Moskva. Men regjeringens hovedsete er fremdeles Moskva. (Kuibysjev som allerede produserer 12 millioner tonn olje om året, eller dobbelt så meget som hele Romania.)

Faller Moskva og Donetz, vil en sannsynligvis ha følgende situasjon: Russerne har mistet en stor del av sine beste tropper. Det kommer allerede melding om at spesialtropper overføres fra det fjerne østen. Russerne har også hatt store tap på materiell, dette er alvorligst når det gjelder artilleriet som var russernes sterkeste våpen. Her har særlig slagene ved Vjasma og Brjansk kostet meget. Halvparten av rustningsindustrien er gått tapt, men det finns enda et meget stort antall bedrifter i Ural og Sibir, og her produseres de mest moderne våpnene. Når det gjelder ammunisjon er tilførselene fra England og USA tilstrekkelige.

Det er grunn til å tro at russernes offensive forsvarstaktikk dermed vil være slutt, og de vil gå over til en ren defensivtaktikk. Men dette har den russiske militærledelse hele tiden vært inntillett på. Russerne kan i de kommende måneder bli nødt til stadig å trekke seg tilbake, men vinteren vil sannsynligvis medføre at det ikke vil komme til harde kamper av noe omfang. Russerne vil derfor få nøve til i noelunde fred å bygge opp en ny arme for vårkrigen, og da vil tyskernes prøvelser for alvor melde seg. En regner med at tyskerne ved innmarsjen i Polen hadde en mannlig befolkning på 12.5 mill i alderen 20 til 45 år, mens russerne hadde 40 millioner i de samme aldersgrupper. Og det er reservene som vil komme til å avgjøre krigen.

Mordene i Frankrike.

Mordene på de uskyldige gislene i Frankrike har skaket opp sinnene i alle land. Særlig har de gjort et sterkt inntrykk i De forente Stater og skapt ønske om gjengjeldelse la ngt inn i isolasjonistenes rekke. Bakgrunnen for mordene er at to tyske offiserer er blitt skutt, kommandanten i Nantes og en major i Bordeaux. Som represalier ble øyeblikkelig 50 gisler, som har sittet fengslet i lengere tid, skutt i hver av disse byene, og den tyske øverstkommanderende i det okkuperte Frankrike, general Stülpnagel bekjentgjorde at hvis gjerningsmennene ikke var grepet innen søndag 26. okt. ville ytterligere 50 gisler bli skutt i hver av disse byene. To ganger er kommet ordre om at også disse dødsdommene skal effektueres, og to ganger er ordrene blitt trukket tilbake. Gislene sitter enda og venter på å bli drept.

Stülpnagel har samtidig utlovet en belønning på 15 millioner francs til den som bidrar til å gripe gjerningsmannen. Dette beløp kommer neppe til å bli utbetalt.

Denne praksis, å skyte uskyldige gisler setter tyskerne åpenbart særlig pris på. Den er like opprørende som den hensiktsløse. Ingen som ansvarlig deltar i Frankrikes frihetskamp vil falle på å benytte seg av slike metoder som å skyte en eller annen tilfeldig tysk offiser. Men det finns psykopater som tiltrykkes av det farlige i en slik handling og

av de opprivende følgene. Selv ikke den mest disiplinerte holdning innen den franske frihetsfronten kan hindre at det finns slike mennesker og hindre at de begår slike handlinger. Ingen andre enn gjerningsmennene selv er ansvarlig for dette, og ingen terror, om den aldri så hensynsløs kan hindre at slikt gjentar seg. Tvertimot vil en slik terror ofte bare stimulere denne typen av psykopater. Det vet tyskerne godt, og det er noe ganske annet de vil oppnå med sin terror.

Tyskerne befinner seg i en krise; det gjør de i de okkuperte land, og samtidig er de nødt til å trekke tropper vekk for å sette dem inn på østfronten. Forut for dette må det derfor gå en terror som lammer befolkningens motstand.

Frankrike er nå i ferd med å komme ut av den tilstanden av lammelse som har vart nesten et år etter nederlaget i juni ifjor. Fra nedbruttet og fortvilelse reiser folket seg i aktiv kamp, som kommer til uttrykk på forskjellige måter. Ingen nasjon har en slik evne til å føre en effektiv og utrettelig kamp mot undertrykkerne som det franske folk når det kommer i kok. I hele den franske gruveindustrien, rustningsindustrien, tungindustrien o.s.v. har tyskerne nå måttet innføre utelukken det tyske arbeidere, og sende de franske arbeiderne til landarbeide i Tyskland fordi det tidligere praktisk talt ikke ble produsert en tonn kull eller jern, ikke en kanon eller en bil.

De franske nazistene gjør meget vesen av seg, men de er overordentlig få, relativt færre enn i Norge. Grupperingen omkring Petain er bortsett fra enkelte direkte forrædere som admiral Darlan på ingen måte tyskvennlige; det er royalister som vil mele sin egen kake fordi de tror at franskmennene er ferdige med alt som heter demokrati og sosialisme. Utviklingen viser dem at de har regnet feil, og de stilles nå overfor valget: direkte å gå Hitlers ærend eller klart å stille seg på folkets side.

Frankrike begynner å bli en virkelig fare for tyskerne. Franskmennene kunne lett beseires i store panserlag, men en annen sak er å slå ned franskmennenes opprørsvilje når den begynner å slå ut i lue. Og det dreier seg her ikke bare om franskmennene alene. Tyskerne vet at når England en gang er sterkt nok til å ta offensiven, vil kampene i vest komme til å stå på Frankrikes jord, og da spør det hva de kan stille opp mot de 40 millioner franskmenn. Til dette kommer også et annet viktig spørsmål: Den franske flåten i de afrikanske havnene og de franske hærer i Nord-Afrika som begge står under general Weygangs kommando. General Weygang, som er en kynisk og intrigant herre, har hele tiden spilt et systematisk dobbeltspill, og tyskerne stoler med rette ikke på ham. De vet at hvis de ikke er noenlunde moderate i sin politikk overfor Frankrike, vil den franske flåten en dag slutteseg til den engelske, og nord-afrikanske hæren når den tid kommer gå i land ved Marseilles.

Det franske folk har før vært utsatt for hmningsløs terror, men det har aldri lønnet seg. De siste mordene har ikke styrket tyskernes stilling, men brakt dem et skritt nærmere undergangen.

De tyske bøddelsalvene smeller ikke bare i Frankrike. I Tsjekkoslovakia er antallet henrettelser nå øversteget 300. Fra ungarn, Romania og Bulgaria meldes om nye dødsdommer. I Jugoslavia holder geriljatropene fremdeles et meget stort område som er helt rensert for fiendlige tropper. I Hellas har de bulgarske okkupasjonestroppene måttet be om fem tyske regimenter for å slå ned en omfattende gresk oppstand. Overalt bindes tyske tropper. En bør imidlertid i vurderingen av denne viksende uren i de okkuperte land ha klart for øye at en har med to ting å gjøre: På den ene siden den fortsettelsen av krigen i form av Geriljakrig som enda utspilles i Balkanlandene, og som virkelig skaffer tyskerne alvorlige vanskeligheter - Og på den andre siden de mere eller mindre ansvarlige enkeltaksjoner i land som Frankrike, Belgia o.s.v. hvis vesentligste virkning er at de gir tyskerne et velkomment påskudd til å sette igang aksjoner som følelig rammer folkenes organiserte frihetskamp.

Og i Tyskland begynner man å murre. Arbeiderne i Ruhrområdet finner fram til ny kontakt. De første nye illegale arbeiderorganisasjoner skimtes etter ni års nazityrani. Stadig kommer nye meldinger om hensynsløs forfølgelse av katolikkenes, men Hitler våger ikke å gå til oppløsning av den katolske kirken.

Det meldes fra Tyskland om nye uhyggelige aksjoner mot jødene. Bakgrunnen er ganske interessant. Det tyske folk begynner så smått å opphøre med å betrakte jødene som sine verste fiender, derfor kom de nye bestemmelsene om at alle jøder måtte være den gule stjernen, "Davidstjernen". Dette førte imidlertid til at befolkningen åpent gav uttrykk for sin sympati med jødene. Det ble stadig offentliggjort strenge forbud mot å vise noen som helst slags vennlighet overfor jødene, men uten resultat. Nå, på et tidspunkt da tyskerne trenger all disponibel arbeidskraft, har de måttet begynne å sende santlige tyske jøder til jødereservatet i Polen. I de fleste tyske byene finns praktisk talt ikke en jøde igjen. Å bli sendt til jødereservatet er ensbetydende med dødsdom, men Tyskland kvitter seg i all fall med sitt nye jødeproblem. Men tyskerne kan ikke kvitte seg av med hele den tyske befolkning på samme måte.

Fra Norge.

Vi vil først gjøre oppmerksom på endel angivere:

1. Olaf Dahlen, Kontrølor ved Høiserrådet. Han har angitt Victor Jensen, Per Haraldseth og Dieseth.
  2. Tannlæge Astrid Dollis (født Døvle). Gift med tannlæge Dollis, Sehestedsgt. 2. Hun har oppgitt å bo i Harbitzgt. 19. Går under navn av Astrid og er meget farlig. I nesten et år har hun drevet trafikken, og angitt en mengde personer.
  3. Fullmektig Bjerke, kjennerkontoret, som opererer sammen med lønnsrådmannen "B. Ombeppertsen".
  4. Asbjørn Lund, Rasjoneringskontoret på Hauges Minde, tidligere meget ivrig medlem av "Arbeidsløses forening", nå angiver i stor stil.
- Vi hører stadig at tyskerne sender oss forsyninger enda de ikke har plikt til å gjøre det. At tyskerne sender matvarer til Tyskland blir stadig dementert i avisene. Det blir imidlertid sendt en mengde varer i transitt gjennom Sverige eller "Transitania" som danskene sier. Her er en oppgave over norske varer som erndt i transitt gjennom Sverige i første halvår 1941.

Oppgaven er hentet fra Gøteborgs Handels- og Sjøfartstidende for 17/10 - 1941.

Kaffe.....	1	277 000	kg
Egg	133	000	"
Smør	5	819 000	"
Kjøtt.....	6	382 000	"
Melk	5	808 000	"
Ost	1	160 000	"
Fløte.....	40	000	"

I "Fritt Folk" for torsdag 30 oktober leser vi følgende:

"Det foredrag direktør Schol igår holdt i Selskapet for Norges Vel var i mer enn en helse oppsiktsvekkende. Vi bringer annet sted i bladet et referat som det anbefalles enhver å studere med omhu og ettertanke. Direktør Schol er en mann som ingen kan beskyldes for å nære overdrevne sympatier for den nye tid. Desto større vekt må man legge på hans uttalelser om den forsyningsmessige situasjon vi befinnet oss i. Hva han har å si kan hvilken som helst jøssing være overbeist om er den fulle hele sannhet."

Vi er enig i at det styrker meget troverigheten hos en man at han i ikke er NS.

N. B. Ukens parole: FJERN SKI OG BEKSÖMSTÖVLER.

KRONIKK.

Nordfronten: Kampene om Leningrad har foreløpig ebbet ut, men arter seg eller som før, med avvekslende tyske og russiske anfall. Russerne har oppnådd noen terrengvinning, og det ser ut som om de enda holder Schüttselburg ved Ladogasjøen. Herfra opprettholdes forbindelse østover over sjøen, hvor krigsskip fra Östersjöflåten konvoierer forsyningskip med matvarer, ammunisjon og tropper. Selv tyskerne begyner å antyde at det kan ta måneder før Leningrad faller, i begynnelsen het det at det vilde ta i høyden tre uker.

På finskefronten har frosten ført til mer bevegelse, terrenget er nå mere egnet for motorisert framrykning. Tyske og finske tropper har hatt noen framgang mellom Ladoga og Kvitehavet, det har fått gått fram 100 km. siden krigen begynte, men de har enda 140 km. igjen til Kvitehavet. Lenger sør, ved Elva Swir mellom Ladoga og Onega, har russerne på den andre siden hatt en del framgang, og finnene er drevet vekk fra elva.

Både på Salla- og Murmanskfronten har det også satt inn en ny tysk offensiv, men den har foreløpig ikke hatt noen framgang. De tyske troppene er svært plaget av klima, men det er likevel noen fare for at Murmansk faller. Denne havnebyen har en viss betydning for russerne p. gr. av forbindelsen mellom England og Amerika, selv om den egentlige Murmanskbanen er brutt ved Petrosavodsk, er det fremdeles jernbaneforbindelse mellom Murmansk og Sentral-Russland over den såkalte Kvitehavsbanen og Arkangelsk. Russerne har imidlertid i de siste ukene sendt ganske betydelige forsterkninger til disses frontavsnitt. Og selv om Murmansk skulde falle, vil russiske isbrytere sørge for at sjøveien til Arkangelsk blir holdt oppe, slik at de amerikanske leveransene imalla fall kan komme fram.

Moskva:

Praktisk talt hele den tyske framgangen i retning av Moskva fant sted i løpet av offensivens første uke. Siden den tid har fronten vært nesten uforandret, selv om tyskerne nok for hver uke rykker noen km. nærmere under et uavlatelig press. Den største framgangen har funnet sted i nord-øst, hvor tyskerne er nådd fram til byen Vpokolamsk, 100 km. fra hovedstaden, og i sør-øst, hvor de er nådd Mara-elva og Oka-elva, ca. 60 km. fra Moskva. Fremdeles pågår harde gatekamper i byene Kalinin og Tula, og de tyske forsøkene på å omringe Moskva har foreløpig vært uten resultater. Tyskerne har erobret jernbaneknutepunktet Kursk på jernbanen Moskva-Charkow. Dette betyr en viss utretning av den tykke fronten, og kan også få atskillig strategisk betydning. Samtidig melde det om at de russiske troppene som er innesluttet i området ved Brjansk fremdeles gjør kraftig motstand, og skaffer stadige vanskeligheter for de tyske forbindelseslinjer.

Veiene er derfor i øyeblikket i meget slett forfatning, noe som sinker den tyske framrykkingen. En må imidlertid regne med at dette vil bli anderledes når den konstante kulden setter inn, men da vil på den andre siden kulden bli et alvorlig problem for de tyske tropper.

Sørfronten.

Tyskerne rykker inn i Donetz-bassenget ad to veier. I nord ble Charkov rømmet av russerne før tyskerne hadde nådd fram til byen, og de tyske troppene under general von Reichenau rykker nå sørover Donetz-dalen. Disse styrkene står nå i nærheten av general von Kleists tropper som rykker nordover fra Stalino. Donetz nedre løp holdes enda av russerne, men lenger nord har tyskerne allerede gått over elven. I 14. da er har de tyske tropper stått like utenfor havnebyen Rostov, russerne har satt området ved Dons nedre løp under vann, og tyskerne begynner å grave seg ned. Det er grunn til å tro at den videre framrykking her skal vente til Krim-halvøya er erobret.

Det ser ut som om det til en viss grad er lyktes marsjall Timosjenko å samle den russiske sør-armeen til nytt forsvar, men det er enda ikke klart hva hans planer går ut på, utover at hver kvkm. av Donetz-bassenget skal forsvares så lenge som mulig. Det er ting som tyder på at tyskerne har under forberedelse en offensiv som skal gå ut fra området mellom Charkov og Orel og svinge sørover øst for Don for å felle Timosjenkos tropper i ryggen. Dette kan ikke skje uten svekkelse av offensiven ved Moskva.

Marsjall Timosjenko er opptatt med å reorganisere sør-armeen, bygger Vorosjilov og Budjenzkyj forsvarslinjen østenfor. Denne løper fra Rostov langs østsiden av Don. Her er forholdene ideelle for forsvarerne. Don er gjennomsnittlig 7000 m. bred, og østbredden er en sammenhengende åsrygg som når opptil flere hundre meter over vestsiden. Forsvarslinjen følger Don ca 400 km., svinger langs Don-Volgakanalen til Stalingrad ved Volga og følger så Volga nordover til Saratov, Kuibysjev og Kasan.

Med erobringen av Ukraina har tyskerne sikret seg Sovjet-Samveldets rikeste område når det gjelder landbruk, industri og råstoffer. Tyskerne overdriver imidlertid betydningen av det. Russerne har gjennom mange år bygd opp en mektig industri lenger øst hvor det også er gjort kolossale råstoffunn, og selv når det gjelder landbruket står ikke lenger Ukraina i den samme særstilling som tidligere. Ukraina produserte nå 19% av Sovjet-Samveldets korn, mens det bodde 18,6% av Sovjets innbyggere innenfor dets grenser. Ukraina var altså i virkeligheten ikke mer enn selvforsynt. Enda viktigere er imidlertid en annen kjensgjerning som er av den største betydning for vandringer av hele krigen. For første gang i løpet av denne krigen står tyskerne overfor en viss kornmangel, og meget tyder på at de har tatt kornet i Ukraina, "i ropas kornkammer", på forskudd. Russerne har imidlertid nådd å høste det aller meste av kornet og frakte det bort sammen med alle landbruksmaskiner, alt kveg og den beste arbeidskraften. Selv der hvor kornet står igjen er tyskerne hjelpeløse på grunn av mangelen på maskiner. Og hittil er bare 5% sådd av det området som skulle beses i høst. Enda alvorligere er situasjonen når det gjelder industrien og gruvene. Her er faktisk talt alt påslagt eller fjernet av russerne slik at tyskerne selv må medgi at det f.eks. vil ta to år før de kan få noen nytte av de viktige jerngruvene ved Krivoj Rog. Det interessante er her en kjensgjerning som kaster lys over de russiske samfunnsforhold, og særlig over transportvesenet som viser seg å stå på et atskillig høyere nivå enn noen ventet. Det er nemlig lyktes russerne, mens krigen raste like i nærheten, å frakte bort svære industrianlegg fra de byene som var truet, til nye anlegg som sto ferdige til å ta imot dem, ikke bare ti tusener av fagarbeidere men også alle maskinene fra tanks-, fly-, kanon-, automobil- og

ammunisjonsfabrikkene, i Dnjepropetrovsk, Charkov, Stalino osv. Dette gjør russernes tap i Ukraina mindre følelige, men først og fremst avslører det en elastisitet og en effektivitet i det russiske samfunnsapparat som ingen på forhånd hadde ventet seg.

Krim.

Offensiven mot Krim satte inn for fem uker siden. I første omgang ble den slått tilbake på Perekop-tangen, men for 13 dager siden satte det inn en ny offensiv med elitetropper og et stort antall tanks og stukas. Etter en ukers kamp førte denne offensiven til gjennombrudd, det var alvorlige tap på begge sider.

Russerne trakk seg så tilbake over Krimfjellene som byr på få muligheter for forsvar, til fjellene i sør og øst. Her ble forsvaret igjen organisert, forsterket med utvilkte reserver som tidligere var blitt overført fra Odessa. Krimfjellene er ikke særlig høye, men de er lette å forsvare.

Tyskernes erobring av Krim hovedstad Simferopol (100.000 innbyggere) er av liten betydning. Deres virkelige mål er to: Flåtehavnen Sevastopol, som er russernes sterkeste flåtehavn ved Svartehavet, har vært gjenstand for meget sterke tyske luftangrep. Denne byen er meget godt befestet, og det er ikke sannsynlig at tyskernes angrep i første omgang vil gå denne vei, da det heller ikke forholder seg slik som den tyske propagandaen hevder, at Sevastopol er russernes eneste gjenværende flåtehavn i Svartehavet. Også havnebyen Novorossisk er bygd ut med dette formål for øye. Tyskernes hovedangrep retter seg imidlertid mot halvøya Kertsj på østsiden av Krim. Her skiller nemlig bare et 5 km. smalt strede inn til Asov-havet Krim fra fastlandet sørvest for Rostov, og like i nærheten ligger den viktige havnen Novorossisk. Dette tyske angrepet er alt nådd fram til byen Feodosia på sørkysten av Krim, og dermed er de russiske styrkene på Kertsj-halvøya avskåret. Det er på det rene at russerne vil gjøre hva de kan for å holde både Kertsj og Sevastopol, men på den andre siden må en med de store styrkene tyskerne har satt inn, regne med at halvøya om ikke svært lenge er helt på tyskernes hender.

Den store vekt tyskerne legger på erobringen av Krim, ikke bare når det gjelder propaganda, men også når det gjelder innsatsen av elitetropper, kan ha flere årsaker. Delvis gjelder det sikkert for Hitler å skaffe seg seire et eller annet sted som kan brukes til å dekke over den foreløpige fjaskoen ved Moskva. Men først og fremst gir det et fingerpek om tyskernes videre planer. Ved en erobring av Krim og en overgang over streket ved Kertsj vil de nemlig falle russerne ved Rostov i ryggen, og samtidig vil framrykkingen mot oljekildene i Kaukasus kunne begynne fra et strategisk vel egnet utgangspunkt. Det blir også alt meldt at tyskerne bygger store flyplasser på østsiden av Krim. Samtidig kan en tenke seg at Sevastopol skal tjene som basis for et framstøt sjøveien mot Kaukasus, først og fremst mot havnebyen Batum på sørsiden av fjellene. Dette har foreløpig lange utsikter, og enda er ikke kampene på Krim avsluttet. Men tyskernes planer begynner å ta form. En slik aksjon vil sannsynligvis bli ledsaget av en framrykking fra Charkov-Orel i øst om Don i retning mot Det kaspiske Hav for å hindre et russisk flankeangrep på den tyske armeen som rykker fram sørover.

Kaukasus-fronten.

Etter fire og en halv måneds kamp er det sentrale i krigen i øst, framstøtet mot Kaukasus' olje, blitt aktuelt, selv om faren enda ikke er overhengende. Men med tyskerne ved Rostov og på Krim vil spørsmålet om forsvaret av Kaukasus bli reist. Det dreier seg her om to forskjellige store oljeområder. Det viktigste ligger ved Baku ved Det kaspiske Hav, sør for Kaukasus-fjellene. En kan ikke regne med at tyskerne på lang tid vil tenke på en framrykking over denne høye, uveisomme fjellkjeden som er sterkt befestet. Før dette kan skje, må tys-

Veiene er derfor i øyeblikket i meget slett forfatning, noe som sin-ker den tyske framrykkingen. En må imidlertid regne med at dette vil bli anderledes når den konstante kulden setter inn, men da vil på den andre siden kulden bli et alvorlig problem for de tyske tropper.

Sørfronten.

Tyskerne rykker inn i Donetz-bassenget ad to veier. I nord ble Char-kov rømmet av russerne før tyskerne hadde nådd fram til byen, og de tyske troppene under general von Reichenau rykker nå sørover Donetz-dalen. Disse styrkene står nå i nærheten av general von Kleists tropper, som rykker nordover fra Stalino. Donetz nedre lopp holdes enda av russerne, men lenger nord har tyskerne allerede gått over elven. I 14. da er har de tyske tropper stått like utenfor havnebyen Rostov; russerne har satt området ved Dons nedre lopp under vann, og tyskerne begynner å grave seg ned. Det er grunn til å tro at den videre framrykking her skal vente til Krim-halvøya er erobret.

Det ser ut som om det til en viss grad er lyktes marsjall Timo-sjenko å samle den russiske sør-armeen til nytt forsvar, men det er enda ikke klart hva hans planer går ut på, utover at hver kvkm. av Donetz-bassenget skal forsvares så lenge som mulig. Det er ting som tyder på at tyskerne har under forberedelse en offensiv som skal gå ut fra området mellom Charkov og Orel og svinge sørover øst for Don for å fjerne Timosjenkos tropper i ryggen. Dette kan ikke skje uten svekkelse av offensiven ved Moskva.

Tens Timosjenko er opptatt med å reorganisere sør-armeen, bygger Vorosjilov og Budjennyj opp forsvarslinjen østenfor. Denne løper fra Rostov langs østsiden av Don. Her er forholdene ideelle for for-svarerne. Don er gjennomsnittlig 7000 m. bred, og østbredden er en sammenhengende åsrygg som når opptil flere hundre meter over vest-bredden. Forsvarslinjen følger Don ca 400 km., svinger langs Don-Volgakanalen til Stalingrad ved Volga og følger så Volga nordover nærbi Saratov Kuibysjev og Kasan.

Med erobringen av Ukraina har tyskerne sikret seg Sovjet-Samveldets rikste område når det gjelder landbruk, industri og råstoffer. Tyskerne overdriver imidlertid betydningen av det. Russerne har gjennom mange år bygd opp en mektig industri lenger øst hvor det også er gjort kolossale råstoffm, og selv når det gjelder land-bruket står ikke lenger Ukraina i den samme særstilling som tid-ligere. Ukraina produserte nå 19% av Sovjet-Samveldets korn, mens det bodde 18,6% av Sovjets innbyggere innenfor dets grenser. Ukraina var altså i virkeligheten ikke mer enn selvforsynt. Enda viktigere er imidlertid en annen kjensgjerning som er av den stør-ste betydning for vurdningen av hele krigen. For første gang i løpet av denne krigen står tyskerne overfor en vis kornmangel, og meget tyder på at de har tatt kornet i Ukraina, "Europas kornkam-mer", på forskudd. Russerne har imidlertid nådd å høste det aller meste av kornet og frakte det bort sammen med alle landbruksmas-liner, alt kveg og den beste arbeidskraften. Selv der hvor kornet står igjen er tyskerne hjelpeløse på grunn av mangelen på maskiner. Og hittil er bare 5% sådd av det området som skulle besås i høst. Enda alvorligere er situasjonen når det gjelder industrien og gruvene. Her er faktisk talt alt pålagt eller fjernet av russerne slik at tyskerne selv må medgi at det f.eks. vil ta to år før de kan få noen nytte av de viktige jerngruvene ved Krivoj Rog. Det interessante er her en kjensgjerning som kaster lys over de russ-iske samfunnsforhold, og særlig over transportvesenet som viser seg å stå på et atskillig høyere nivå enn noen ventet. Det er nemlig lyktes russerne, mens krigen raste like i nærheten, å frakte bort svære industrianlegg fra de byene som var truet, til nye anlegg som sto ferdige til å ta imot dem, ikke bare ti tusener av fagarbeidere men også alle maskinene fra tanks-, fly-, kanon-, automobil- og

ammunisjonsfabrikkene, i Dnjepropetrovsk, Charkov, Stalino osv. Det-te gjør russernes tap i Ukraina mindre følelige, men først og fremst avslører det en elastisitet og en effektivitet i det russiske sam-funnsapparat som ingen på forhånd hadde ventet seg.

Krim.

Offensiven mot Krim satte inn for fem uker siden. I første omgang ble den slått tilbake på Perekop-tangen, men for 13 dager siden sat-te det inn en ny offensiv med elitetropper og et stort antall tanks og stukas. Etter en ukas kamp førte denne offensiven til gjennom-brudd, det var alvorlige tap på begge sider.

Russerne trakk seg så tilbake over Krimfjellene som byr på få mulig-heter for forsvar, til fjellene i sør og øst. Her ble forsvaret igjen organisert, forsterket med uthvilte reserver som tidligere var blitt overført fra Odessa. Krimfjellene er ikke særlig høye, men de er lette å forsvare.

Tyskernes erobring av Krim hovedstad Simferopol (100.000 innbyggere) er av liten betydning. Deres virkelige mål er to: Flåtehavnen Se-vastopol, som er russernes sterkeste flåtehavn ved Svartehavet, har vært gjenstand for meget sterke tyske luftangrep. Denne byen er meget godt befestet, og det er ikke sannsynlig at tyskernes angrep i første omgang vil gå denne vei, da det heller ikke forholder seg slik som den tyske propagandaen hevder, at Sevastopol er russernes eneste gjenværende flåtehavn i Svartehavet. Også havnebyen Novo-rossisk er bygd ut med dette formål for øye. Tyskernes hovedangrep retter seg imidlertid mot halvøya Kertsj på østsiden av Krim. Her skiller nemlig bare et 5 km. smalt strede inn til Asov-havet Krim fra fastlandet sørvest for Rostov, og like i nærheten ligger den vik-tige havnen Novorossisk. Dette tyske angrepet er alt nådd fram til byen Feodosia på sørkysten av Krim, og dermed er de russiske styrkene på Kertsj-halvøya avskåret. Det er på det rene at russerne vil gjøre hva de kan for å holde både Kertsj og Sevastopol, men på den andre siden må en med de store styrkene tyskerne har satt inn, regne med at halvøya om ikke svært lenge er helt på tyskernes hender.

Den store vekt tyskerne legger på erobringen av Krim, ikke bare når det gjelder propaganda, men også når det gjelder innsatsen av elite-tropper, kan ha flere årsaker. Delvis gjelder det sikkert for Hitler å skaffe seg seire et eller annet sted som kan brukes til å dekke over den foreløpige fjaskoen ved Moskva. Men først og fremst gir det et fingerpek om tyskernes videre planer. Ved en erobring av Krim og en overgang over stradet ved Kertsj vil de nemlig falle russerne ved Rostov i ryggen, og samtidig vil framrykkingen mot oljekildene i Kau-kasus kunne begynne fra et strategisk vel egnet utgangspunkt. Det blir også alt meldt at tyskerne bygger store flyplasser på østsiden av Krim. Samtidig kan en tenke seg at Sevastopol skal tjene som basis for et framstøt sjøveien mot Kaukasus, først og fremst mot havnebyen Batum på sørsiden av fjellene. Dette har foreløpig lange utsikter, og enda er ikke kampene på Krim avsluttet. Men tyskernes planer begynner å ta form. En slik aksjon vil sannsynligvis bli ledsaget av en fram-rykking fra Charkov-Orel i øst om Don i retning mot Det kaspiske Hav for å hindre et russisk flankeangrep på den tyske armeen som rykker fram sørover.

Kaukasus-fronten.

Etter fire og en halv måneds kamp er det sentrale i krigen i øst, fram-støtet mot Kaukasus olje, blitt aktuelt, selv om faren enda ikke er overhengende. Men med tyskerne ved Rostov og på Krim vil spørsmålet om forsvaret av Kaukasus bli reist. Det dreier seg her om to forskjel-lige store oljeområder. Det viktigste ligger ved Baku ved Det kas-piske Hav, sør for Kaukasus-fjellene. En kan ikke regne med at tys-kerne på lang tid vil tenke på en framrykking over denne høye, uvei-somme fjellkjeden som er sterkt befestet. Før dette kan skje, må tys-

korne ha satt seg fast i Batum ved Svartehavet og langs Det kaspiske Hav.

Spørsmålet om Englands inntreden i krigen på Østfronten blir derved aktuelt. Det vil ikke her bli nok at engelskmennene innstiller seg på å forsvare Kaukasusfjellene, de engelske styrkene må om de skal være til noen nytte, settes inn lenger nord, fra det øyeblikk tyskernes framrykking sørover fra Rostov begynner. En kan gå ut fra at en slik engelsk-russisk avtale foreligger, og at det vil bli opprettet en engelsk-russisk front til forsvar av den russiske oljen. Det er her mange tekniske problemer å løse, viktigst er spørsmålet om troppe-transportene, men en må gå ut fra at en slik front vil bli så sterk at tyskerne betenker seg meget før de gjør et slikt forsøk, som selv i gunstigste tilfelle ikke kan begynne før om en måned. Våger tyskerne seg ikke på en slik plan, vil de sannsynligvis prøve en offensiv i retning av Astrachan ved Det kaspiske Hav, 600 km. øst for Rostov. Den mulighet foreligger også at tyskerne vil vente med dette framstøtet mot oljen til våren, og bruke vinteren til å konsolidere sine styrker. Men de allierte vil ha langt større fordel av en slik utsettelse enn tyskerne, og det er grunn til tro at disse i det tilfelle vil ha ødelagt alle muligheter for å nå sitt mål, - om det i det hele tatt kan nås, noe som er i høy grad usannsynlig.

UTENLANDSNYTT.

Vår tyskkontrollerte presse bringer av og til meddelelser om nye milliardbevilgninger til her, flåte og flyvåpen i USA. For å få et begrep om den enorme vekst krigsproduksjonen i USA har, gjengir vi her en del statistisk materiale for fly- og skipsproduksjonen. Av forskjellige grunner finner vi det riktigst å illustrere utviklingen ved indokstall og ikke ved absolutte tall.

I nedenstående oversikt har en først funnet det totale antall fly som er produsert i de 60 måneder i femåret 1935-39. Dette tall er dividert med 60 for å finne gjennomsnittsproduksjonen pr. måned i disse 5 år, og det antall fly en derved får er satt = 100. På samme vis har en for skipsbyggingen funnet det totale antall produserte tonn gjennomsnittlig pr. måned i femåret 1935-39 og satt dette = 100.

Indeks for antall produserte fly i USA			Indeks for skipsproduksjonen i USA (antall tonn)				
	1939	1940	1941	1939	1940	1941	
Januar	113	282	685	Januar	100	149	292
Februar	118	283	741	Februar	115	150	316
Mars	123	300	768	Mars	111	156	222
April	134	307	823	April	114	156	239
Mai	145	331	872	Mai	123	164	361
Juni	160	374	922	Juni	126	170	409
Juli	171	398	1030	Juli	130	189	505
August	177	460	1179	August	133	213	463
September	181	508	1212	September	136	221	511
Oktober	194	552		Oktober	138	227	
November	216	600		November	142	226	
Desember	239	635		Desember	146	261	

Tabellen viser at antallet av fabrikkerte fly var 68% større i september 1939 enn i januar samme år, og at det siden er øket i stadig stigende tempo. Særlig sterk har stigningen vært siden juli 1940. Flyproduksjonen i september 1941 er omlag 10 ganger så stor som produksjonen i januar 1939. Her en så legger til Canadas, Syd-Afrikas og Australias produksjon, kan en nå sannsynligvis anslå flyproduksjonen til omlag 5000 fly pr. måned. Og produksjonshastigheten øker stadig.

Når det gjelder skipsproduksjonen, så ser en at hvis f.eks. produksjonen av skip i januar 1939 settes til 100,000 tonn (dvs. mer enn tyskerne selv oppgir å ha senket i oktober måned 1941), så er denne produksjon i september 1941 nesten 5 ganger så stor.

Etter å ha sett denne statistikken, gir vi vår fulle tilslutning til Mussolinis uttalelse forleden: "Amerika har ikke noe å frykte fra Italia."

Vi er også enige med Roosevelt når han sier at Hitlerismen skal be-seires og at grunnlaget for seieren blir lagt i fabrikkene.

Utdrag av svensk presse.

- Klokkeklangen har tystnet i Norges kirker, skriver Hudiksvalls Nyheter. Deres malm blir nå laget om til nye mordverktøy for nye angrepskriger... Nå skal kirkene stenges for landets biskoper. Slikt kan også skje ved hjelp av vold.... Og denne krigen mot kirken, dens tjenerne og den evangeliske tro i Norge føres samtidig som den nazi-kontrollerte norske pressen på kommando skriver om det norske folks plikt og store oppgave - å delta i det religiøse korstoget i øst. Hele det opplyste norske folk må jo se hvilket dobbeltspill det her spilles. De ser det, og de har tatt sitt standpunkt: det som de modige biskoper har anvist. Den norske kirkes røst har lydt over hele kristenheten, og den skal ikke kunne bringes til å tie, selv om biskoper avskjediges og arresteres.

- Osloavisene brakte onsdag 5/11 følgende nyhet: "Norges Bondelag går inn for nyordningen. Minister Frøtheim Norges Bondesambands første formann." Vi tillater oss å referere hva Göteborgs-Tidningen den 26/10 skrev om denne då forestående begivenhet:

Norge skal i den nærmeste framtid berikes med et såkalt Riksbonderåd, som skal bestå av landets fylkesbondeførere. Den norske landbruksministeren vil bli avhengig av riksbonderådet, og på den måte kommer det såkalte fagstyre til å bli innført innefor landets øverste landbruksadministrasjon.

NS's Bondesamband spiller her en framtrædende rolle. Etter at det har vist seg håpløst å erobre makten i Norges Bondelag gjennom et kup, forsøker Bondesambandet nå å sette Norges Bondelag helt ut av spillet. Overalt i landet blir de såkalte fylkesbondeførere satt i spissen for landbruksadministrasjonen og får diktatorisk makt over jordbrukerne innefor sitt område.

Landbrukskoler, jordbruksøkonomiske foreninger, skogselskap og andre organisasjoner som hittil i organisasjonsmessig henseende har gjort den norske bondeklassen til et forbilde for flere andre land, blir i disse dager lagt under fylkesbondeførernes kontroll. NS behersker dermed hele Norges jordbrukende befolkning, til tross for at tusenvis av bønder bestemt har satt seg imot Quislingpartiets innflytelse over jordbruksorganisasjonene og til tross for at det har lyktes å forhindre Quislingpartiets kup i Bondelaget. NS har i stedet gått bakveien, og de norske bønder er nå helt avhengige av fylkets bondefører og av det framtidige riksbonderådet.

Det er stor forbitrelse på den norske landsbygda over denne nye ordning som setter hele den på demokratisk grunn og parlamentariske prinsipper oppbygde bondeorganisasjon inn under NS' diktatoriske ledelse.

Norske nyheter.

- Det opprettes stadig fangeleire for russiske krigsfanger rundt om i landet. De største ligger i Alta, i Troms og på Sola ved Stavanger. Dessuten er mange fanger spredt rundt ved de største tyske anleggsarbeidene, som f.eks. Glomfjord. Fangene er utsatt for en behandling som mange neppe vil kunne overleve. Deres ypperlige uniformer blir tatt fra dem, og de får usle filler i stedet. De får ikke noe å ha over seg om natten. For en tid siden kom en ny fangetransport til Stavanger. De hadde vært fem døgn under veis og hadde i denne tiden ikke fått noe å spise. Under transporten gjennom byens gater så folk hvordan fangene bøyd seg ned og plukket opp kjernehus og plumme-kjerner. Det er strengt forbudt å gi fangene noe.

- Om de russiske krigsfangene i Nord-Norge blir det meldt at det i midten av oktober var ca. 3600 fanger i Bøeskop og Alta. Fangene kom med båt fra Stettin først i oktober, og var ved framkomsten i en forferdelig forfatning, da de hadde brukt en måned underveis fra Sydfronten. De får så lite mat at de pleier gå i stranden og lete etter rå torskeshoder som de gnager på til de kaster opp. Befolkningen har prøvd å hjelpe dem ved å la sine barn kaste matpakker på veien hvor fangene går, men det har hendt flere ganger at de tyske vaktmannskaper har stukket ned russere som har bøyd seg for å ta opp slike pakker. Russerne holder til i tyskernes garasjer, uten gulv, sengklær eller varme. Det er visstnok meningen at de skal brukes til å holde åpne vinterveiene over høyfjellet som tyskerne ikke klarte å holde åpne ifjor. I den forfatning disse menneskene er kan en tenke seg hvordan det vil gå dem i løpet av vinteren. Også i Nord-Reisa og Balsfjord i Troms er det et lignende antall fanger. Også disse er kommet fra Tyskland. På nordfronten er det ennå ikke tatt noen fanger. Fra denne fronten har en i Alta ikke sett annet enn store mengder tyske sårede som kommer i fly hver uke og blir lappet sammen, og deretter sendt videre til byene i Nord-Norge for rekonvalesens. I Troms f.eks. er foruten alle sykehus også byens store folkeskole tatt i bruk til dette formål.

- Varemangelen i det nordligste Norge er kolossal. I september måtte en kjøre poteter og margarin fra Tromsø til Kirkenes pr. bil for å hjelpe på den verste sult blant befolkningen.

- NS har liten tilslutning nordpå. Det kom også fram i Tale-Gudbrand foredrag i Bøeskop i september, da han snakket om "en liten, men viktig utpost mot øst."

- Nedenstående brev ble sendt fra ordføreren i Alta 24/8 1941:
Til Stedskommandanturen i Alta,
Elvebakken.

Angående sikkerhetstjenesten i Alta.
Jeg har brakt i erfaring at sikkerhetstjenesten i Alta blir forflyttet og at alle saker blir ordnet fra Hammerfest. Av denne grunn vil jeg gjerne gjøre oppmerksom på at den største del av Altas befolkning er i særlig grad engelskvennlig. Det er ingen tvil om at bare tilsedevarelsen av sikkerhetspolitiet er en stor og god innflytelse på befolkningen.

I Alta er også dessverre det stedlige politi meget engelsk-sinnet, og av denne grunn er det etter min mening ønskelig å beholde det tyske sikkerhetspoliti i Alta.

Veien mellom Hammerfest og Alta er som bekjent ikke ferdig om vinteren. Når man har behov for sikkerhetspolitiets nærvar i vintertiden, er man henvist til den sendrektige sjøreise. Sjøreisen varer med rutebåten 14 timer eller mer.

Etter min mening er det ikke på sin plass å oppløse sikkerhetstjenesten i Alta, og jeg ber om at der av Dem kanskje kan bli foretatt noe i denne sak.

O.Cappelen (sign.)

- I Grong er innsamlingen av ski og beksømstøvler allerede begynt.
- I direktør Scheis redegjøring for våre forsyninger med mat het det bl.a. at det var snaut med poteter. Dette stemmer ikke helt med en pressemelding i Aftenposten 4/11. Ifølge denne meldingen har fylkesmannen i Nordland, Per von Hirsch, uttalt at potetavlingen var så stor at en hadde kunnet avstå "betydelige kvanta til den tyske forsvarmakt."

- Sildolje skal ifølge direktør Scheis redegjøring komme til å utgjøre den vesentligste bestanddel av vår margarin. Han sa imidlertid at det var for lite olje til å dekke behovet; etter direktørens utsagn skulle dette års produksjon utgjøre 13000 tonn. Nå har det til-

ligere vært opplyst at fisket i 1941 har vært særlig rikt. I 1938 var det også meget godt fiske, og vi utvant da 28000 tonn sildolje. Når nå fisket i 1941 har vært enda bedre, hvordan kan det da bli bare 13000 tonn olje? Det skulle vel ikke være slik at resten går til Tyskland, det rike og velforsynte Tyskland som ifølge Schei skal skaffe oss 2000 tonn smør?

- Potettelling vil bli holdt pr. 15. november. Tellingen blir holdt hos alle private. Samtidig skal en gi opp beholdning av kull, koks, torv og ved. Senere kommer turen til hermetikken og andre matvarer. Ta forholdsregler i tide.

- Frilønsbestemmelsene synes å bli helt illusoriske. Det het opprinnelig i den nazistiske propaganda at de som av politiske grunner ble avskjediget skulle få frilønn. Men da bestemmelsene skulle praktiseres, ble resultatet noe anderledes. Innenriksdepartementet beholdt seg nemlig rett til å avgjøre hvem som skulle ha frilønn, og følgen var at ingen fikk det. Det sies at Sandberg la seg syk for å slippe å ta en dyst med Hagelin om dette spørsmålet, etter forordningen var det nemlig Finansdepartementet som skulle treffe avgjørelsene.

- Direktør Samuelson ved Oslo Sporveier er avskjediget. Grunnen er ikke kjent. Det hastet visst svært med å bli kvitt direktøren. Han fikk bare en telefonbeskjed fra ordføreren om at han var avsatt.

- Fhv. kst. Meidell skal nå bli direktør for Norges Brannkasse. For tiden er han i Tyskland og "studerer". Vi venter spent på å se de store overskrifter i Fritt Folk om nyordningen i brannforsikringen og de nye impulser som vårt germanske broderfolk i syd har kunnet gi oss også på dette område. Kampfelle Meidell er en beskjeden herre. I søknaden skrev han: "Terboven og Quisling er enige om at jeg skal ha stillingen."

- Lippestad favnet en tid om seg som den rene åttearmede blekksprut når det gjaldt å skaffe seg bein. Han ble direktør for Oslo Lysverker, direktør i Arbeidsgiverforeningen og endelig "minister" i Sosialdepartementet, mens han framleis fortsatte som riksorganisasjonsleder eller noe lignende fint i partiet. Men frende er frende verst. Tyskerne syntes at Lippestad begynte å bli vel demokratisk med alle sine bein, og han har nå fått beskjed fra tyskerne om at han skal fratse stillingen som generaldirektør ved Lysverkene.

- Det framgår av avismeldinger at tippingen nå skal settes ut i livet. ~~Intektene~~ av denne tippingen er det som skal holde liv i det svinn-sottige Norges Idrettsforbund, dvs. skaffe penger til de store lønninger som Charles Hoff & co får. Hermed er alle nordmanns holdning til tippingen gitt: Det er absolutt forbudt enhver som vil ha rett til å kalle seg nordmann å delta i tippingen. Hver krone brukt til tipping er en krone gitt til Norges fiender. Ingen må la seg forvirre av at sentralen bare fører opp kamper mellom svenske lag på kupongen.

- Avisene har hatt lange beretninger om engelskmennenes skånselløse senkninger av norsk tonnasje. For å sette denne hykkelske agitasjon i den rette belysning tar vi med en begivenhet som hendte for 25 år siden. I oktober 1916 kom det melding om at et norsk skip var senket av en tysk ubåt i Nordishavet. Det var "Dania" av Kristiansand. Samtidig fikk man vite at "Knut Hilde" av Bergen ble senket omtrent på samme sted. Og så gikk det slag i slag med senkninger. For en stor del var det skip med sild (samme matvare som vi sendte til Tyskland, men da ble det ikke ansett for å være krigskontrabande eller umoralsk eller utslag av norske rederees profittbegjær). Etter kort tid var 10 norske skip senket - ved nattetid og i storm. Fra et av dem ble mannskapet satt i båtene langt ute på havet - det var "Ravn" på 1260 tonn. Etter flere dager nådde en båt med styrmannen og 10 mann inn til

Murmansk-kysten, men 3 av dem var døde av utmattelse. En båt med kapteinen og 5 mann til har man aldri sett mere til. Senkningene vakte en storm av forbitrelse, og forbitrelsen ble ikke mindre etter at Tidens Tegn brakte et intervju med en av det tyske utenriksdepartements folk. Han uttalte ordrett: "Jeg formår ikke å følge de norske avisers tankegang, der som Tidens Tegn i sin redaksjonsartikkel av 3/10 taler om den menneskelige og politiske side av ubåtkrigen. Det gives ganske visst en menneskelig side av denne krig, og den må betraktes fra vår side. England går umenneskelig fram mot oss." Tyskland synes idag ikke å ha vanskelig for å fatte den menneskelige side av ubåtkrigen for oss, å dømme etter den propaganda de har satt igang på grunn av senkningene nordpå.

- Rikstaler Strand holdt for 2-3 uker siden foredrag i Stavanger. Bl.a. omtalte han Terbovens forhandlinger med Stortinget. Midt under dette reiste fhv. stortingsmann, lektor G. Natvig Pedersen seg og sa: "Det er løgn." Strand spurte: "Vil de altså stemple Terboven som løgner?" Natvig Pedersen gjentok: "Det er løgn." Strand ga to hirdmenn ordre til å arrestere Natvig Pedersen, men denne spente: "Har dere politimerke? Jeg ønsker nemlig å bli arrestert av norsk politi. Norsk politi måtte så skaffes til veie, og i mellomtiden ga Natvig Pedersen en kort utgreiing om forhandlingene mellom Terboven og Stortinget. Fire andre lektor r reiste seg også og erklarte seg enig med Natvig Pedersen. Alle fem ble så arrestert.

Vi er alle klar over

at Hitler idag gjennom sitt røvertokt forsøker å legge alle Europas nasjoner i slavelenker. Tyranniet feirer triumfer som var ukjente endog i den Hellige Allianses dager, da alle Europas reaksjonære makter hadde sammensvoret seg mot friheten. Også den gang - i perioden 1815-1848 - ble en rekke nasjoner undertrykt. Men før eller siden reiste de seg i en seierrik kamp mot undertrykkerne. Vårt eget folks historie rummer stolte kamptradisjoner som vi kan bygge på i en seig, utrettelig og heroisk strid for Norges frihet og selvstendighet. Idag som i 1814 er løsenet:

"Heller dø enn leve som slaver."

Ukens parole: VAR VARSOM MED HVA DU SIER, TENK IKKE HØYT.

KRONIKK.

Østfronten pr. 11. november.

Hitler har mot sin sedvane holdt to taler i løpet av vel en måned. Begge talene gjaldt først og fremst situasjonen på Østfronten. Den første talen, 3. oktober, hadde ingen formell foranledning, dens formål var å proklamere Tysklands nye gigantiske offensiv i øst som skulle ende med Moskvas fall og Sovjetsamveldets endelige militære sammenbrudd. Så snart dette var oppnådd, var det etter alt å dømme hans mening med en storstilet gestus å tilby England fred på relativt gunstige betingelser. Offensiven og propagandan omkring den hadde fra første øyeblikk en desperat og hysterisk karakter; det var Hitlers siste chance til å innbille verden at Tyskland enda var sterkt, det var tyskernes siste chance til å oppnå en noenlunde rimelig kompromissfred - mente de - ; lyktes det ikke, forelå bare to muligheter: seier eller utslettelse.

Noen virkelig mulighet for en fredsslutning mellom England og Hitler forelå naturligvis ikke; de dager da det var noen vakling i den engelske fronten er forlenget forbi, men det kan Hitler ikke få inn i sitt hode. Til tross for hva mange av hans politiske og militære rådgivere skal ha sagt ham før krigen begynte i øst, kan han ikke tro på den kjensgjerning at det nå virkelig består en oppriktig allianse mellom England og Sovjetsamveldet.

Offensiven var reell nok, den var voldsom, ja imponerende; den overrasket mange, også russerne og engelskmennene ved sin styrke, - men den førte ikke fram. Og derved ble det som skulle vært det avgjørende bevis på Tysklands uovervinnelighet, i stedet det avslørende bevis på at Tysklands militære styrke er på retur. Og faktisk vil ingen nye tyske landevinninger, ingen nye seire kunne ryste av dette inntrykket.

Derfor fikkogså Hitlers annen tale et helt annet preg. Nå var det ikke lenger snakk om at Sovjetsamveldets militære makt var brutt, tvertimot ble det forespillet lange og bitre kamper. Forrige gang ironiserte Hitler over fiendens forfengelige håp at vinteren skulle bety en hindring for tyskernes krigsførsel, nå henviste han til vinteren som årsaken til stillstanden i krigsoperasjonene. Tross alle bravader måtte talen virke nedslående på hele det tyske folk, som hadde pressesjef Dietrichs stolte ord i erindring, at nå var krigen i øst slutt. I denne talen var det ingen antydning til lysning, ikke noe håp om lettelse, tvert imot kom Hitler for første gang inn på motstanden i de okkuperte land og i Tyskland selv, og hans tilhengere måtte sitte igjen med en uhyggelig følelse av at denne motstanden var atskillig alvorligere enn han sa. Etter denne talen har det tyske folk - med duren fra natten før fra over tusen engelske fly i ørene - krøpet sammen i sine ribbete stuer og med gru sett vinteren i møte.

For å oppveie den totale mangelen på optimistiske konkrete krigsmeldinger kom Hitler med oppgaver over russernes tap så uhyrlige at bare de kan tro på dem som ser døden som den annen mulighet. Tyskerne hadde tatt 3.6 millioner fanger, 3.6 millioner ruaser var falt, og en måtte regne med - så Hitler - at tallet på sårede er 3 til 4 ganger tallet på falne. Det skulle bli ialt 18 millioner falne, savnede og sårede, men Hitler fant det etter denne antydningen nødvendig å redusere summen til 8-10 millioner. Selv dette overstiger med 3 til 5 millioner hva offisielle tyske militære kilder oppgir, og tallet er tre ganger så stort som russernes samlede styrker etter tyskerens egne opprinnelige oppgaver. Det må være høyst eiendommelige ting som foregår på de russiske slettene om alle tyske tall er riktige.

I den siste uken har russerne langs hele midtfronten begynt kraftige motangrep som har ført til noen russisk framgang ved Volokolamsk i nordvest. Russerne melder dessuten om at de har kastet tyskerne tilbake over Nara-elven

100 km. sørvest for Moskva. Også ved Tula, hvor tyskerne forsøker en omringningsaksjon mot Moskva, har russerne gått noe fram.

Det hersker nå et fryktelig vær rundt Moskva med snøstorm og kulde, og enda har en ikke sett noen bekreftelse på tyskernes påstand om at vinteren skulle begunstige panservåpenets operasjoner. Tvertimot begynner en nå i Tyskland offisielt å snakke om nødvendigheten av å trekke seg noe tilbake på dette frontavsnittet for å gå i vinterkvarter.

Heller ikke på sørfronten har tyskerne hatt noen framgang på 14 dager, og dette er ganske interessant, da de her står midt oppe i erobringen av industriområdene i Donetz-bassenget, og da det er meget om å gjøre å hindre marsjall Timosjenko i å reorganisere den russiske sør-armeen. Det er ting som tyder på at tyskerne forbereder en offensiv fra Kursk-området nord for Charkov for å falle Timosjenkos armeer i ryggen, men de tyske tropper er nå så hardt presset over hele fronten at en slik offensiv ikke kan finne sted uten svekkelse på andre avsnitt. En tysk melding om at ungarske tropper skal ha gått over Donetz-elvens øvre løp er en gjentakelse av en lignende melding for 14 dager siden.

På Krim har tyskerne hatt noen framgang, men stort sett er situasjonen ikke synderlig forandret.

Ved Leningrad er stillingen klart uttrykt av Hitler i hans siste tale: tyskerne er på defensiven. De stadige russiske anfallene volder dem store vansker. I de siste dagene har tyskerne innledet en ny lokal offensiv for å avskjære forbindelsen mellom Leningrad og Ladoga-sjøen, hvor byen hele tiden har fått forsyninger av matvarer, ammunisjon og tropper. Foreløpig har dette tyske forsøket ikke hatt hell med seg.

To hundre km. øst for Leningrad har tyskerne innledet en offensiv østover og har erobret den vesle byen Tisjvin, kjent som sentrum for Sovjetsamveldets viktigste bauksitt-felter. Krigen hadde imidlertid for lenge siden ført til at disse feltene ikke lenger hadde noen betydning for den russiske krigsindustrien.

På finskefronten er det ikke noe nytt. Den amerikanske noten til Finland har vakt stor uro, og regjeringen har møtt både atskillig offentlig kritikk og sterke krav om en bred debatt i riksdagen. Det utspilles en livlig diplomatisk virksomhet, og det tyske presset øker. Svaret til USA har latt vente på seg; det vil sikkert bli en avvisning, men regjeringen leter åpenbart fortvilet etter en formulering som skal tilfredsstille det finske folket. Den vil imidlertid ha vanskeligere for å tilfredsstille finnene når det gjelder mat, klær og brensel.

USA går stadig mer aktivt inn i krigen.
Den amerikanske regjeringens forslag om en endring av nøytralitetsloven som tillater vepning av handelsskip, er nylig blitt vedtatt av senatet med 76 mot 38 stemmer. Forslaget møtte meget sterk motstand fra isolasjonistenes side, men en venter at det vil bli vedtatt med stort flertall og uten større debatt av representantenes hus.

Behandlingen av det neste endringsforslaget som tillater amerikanske handelsskip å seile direkte til Storbritannia, skal umiddelbart opp på dagsordenen, og samtidig har marineminister Knox meddelt at det blir opprettet en sterk amerikansk flåtestasjon på Island. Kampen om Atlanterhavet er dermed kommet inn i den avgjørende fase.

De siste meldingene om senkninger av amerikanske handelsskip i nøytrale farvann har hatt en meget sterk virkning på den amerikanske opinionen, men enda sterkere har de tyske angrepene på De forente staters krigsskip virket. Tidligere er det meldt at jagerne Greer og Kearney er skadet ved tyske ubåtangrep, i siste tilfelle ble 11 mann drept. For 14 dager siden kom så meldingen om at tyskerne hadde senket det første amerikanske krigsskip, jageren Reuben James, hvor 97 mann omkom.

Disse tyske ubåtangrepene var foranledningen til president Roosevelts voldsomme tale 9. oktober, da han slo fast at nå var skuddvekslingen begynt. USA gikk aktivt inn i kampen om Atlanterhavet. Roosevelt ga forøvrig i denne

foredraget en del opplysninger om nazistenes planer, som har vakt oppsikt over hele verden. Han hevdet å sitte inne med beviser for at tyskerne arbeidet for en omdannelse av de søramerikanske statene til vasallstater for aksjemaktene og at de planla en verdensaksjon mot religionene.

Disse påstandene vakte en påfallende hysterisk forargelse i Tyskland som tydelig var ute med dementier. Roosevelts påstander har selvsagt i og for seg ingen særlig aktuell interesse; hensikten med talen var å gjøre det klart for nølende amerikanere hva nazismen virkelig er. På den annen side var han naturligvis klar over at tyskerne for øyeblikket ikke har høye til å bekymre seg med den slags langsiktige historier.

Det er imidlertid ingen tvil om at Roosevelts påstander innebærer en full realitet. Det er en kjensgjerning at Det Geopolitiske Institutt i München har utarbeidet detaljerte planer for virkeliggjørelsen av nazistenes politiske program i Sør-Amerika. Disse planene går ut på følgende: Brasil, Argentina, Uruguay, Paraguay og Chile skulle omdannes til tyske vasallstater, Peru, Ecuador og Nord-Colombia skulle bli en italiensk vasallstat, resten av Colombia, Mellom-Amerika og De vestindiske øyene en spansk vasallstat, og Venezuela og Guyana tyske kolonier. Avsløringen av den tyske femte-kolonnevirksomheten i Sør-Amerika har til overflod brakt beviser for disse påstandene i Roosevelts tale, som har spilt en stor rolle i USA i kampen for å vinne isolasjonistene.

En annen faktor som sterkt har bidratt til å forene isolasjonistene og Roosevelt er konflikten med Japan. Det hersker ingen meningsforskjell i USA om at ingen innrømmelser skal gjøres overfor Japan, og dermed er skritt ikke langt til erkjennelsen av sammenhengen i hele verdenssituasjonen. Til dette bidrar også Englands faste beslutning om å stå ved USA's side i en slik konflikt. I sin siste tale erklarte Churchill at en japansk-amerikansk krig ville føre til en øyeblikkelig britisk krigserklæring til Japan. Han meddelte også at England nå sto så sterkt i Atlanterhavet at en meget stor flåtestyrke straks kunne sendes til Stillehavet, og samtidig kommer meldingen om at hele den amerikanske Stillehavs-flåten nå er samlet i farvannene rundt Singapore, likesom det befinner seg amerikanske troppestyrker på Malakka-halvøya.

Det er klart at USA treffer alle forberedeelser for en snarlig krig med Japan. Spørsmålet er nå om Japan bare bluffer. Her er situasjonen imidlertid den, at uansett hvilken politikk den japanske krigsregjeringen slår inn på, så vil den bare bestå i bluff. Den endeløse og håpløse krigen med China har brakt landet i en tilstand av desperasjon, og jo mere utmattet Japan blir, jo mere fortvilet må det søke etter ny ekspansjon. En japansk utvidelse av krigen, enten den retter seg mot Sovjetsamveldet, USA, Nederlandsk India, Thailand eller Burma, vil bare påskynde Japans sammenbrudd.

Dette er de mere nøkterne japanske kretser sikkert klar over, men de vet også at den pågående blokaden av Japan bare stiller to utveier åpne: enten fullstendig tilbaketrekning fra China eller ny krig for å tvinge blokademaktene til å oppgi blokaden. Begge deler vil være like skjebnesvangert for den herskende japanske samfunnsorden. Ikke under noen omstendighet vil Japan bety noen fare for USA eller kunne ha noen vesentlig innvirkning på krigen i Europa. Det eneste japanerne vil kunne oppnå er å påskynde de amerikanske krigsforberedeelsene og samle det amerikanske folk.

På disse områder står det nemlig enda meget tilbake å ønske. De kretser i USA som er motstandere av Roosevelts politikk er kanskje tallmessig svake, og de blir stadig mindre, men de betyr enda en viss makt i det amerikanske samfunn. Og tempoet i krigsindustrien er for tiden gjenstand for sterk kritikk både fra engelsk og amerikansk hold. Det er påstått at USA's krigsindustri bare arbeider med 15% av sin kapasitet. Dette er selvsagt bare et vurderingsspørsmål og tallet sier ikke stort, men på den andre siden er ikke to tusen fly om måneden synderlig imponerende i et land som før produserte 400.000 biler om måneden. Og det hevdes at produksjonen av tanks og kanoner henger endå mere etter. Det er bare når det gjelder nybygging av handelsskip og krigsskip at alle kretser er tilfredse.

Denne kritikken er det ingen grunn til å ta for alvorlig. Til dels har den bare den hensikt å anspore til ytterligere innsats. Og amerikanerne vet også litt om kunsten å tie stille, - en kan ganske sikkert gå ut fra at de faktiske produksjonstallene ligger atskillig over de offisielle. Det gir f.eks. litt av et fingerpek at produksjonen av biler for det åpne marked helt er opphørt.

En merker tydelig hvordan vektskålen er i ferd med å svinge på den engelsk-amerikanske fellesfronten. Aksens skipsfart tilføyes det ene hårde slag etter det andre, særlig i Middelhavet og ved Norskekysten. Mens aksemaktens tonnasjemengde stadig avtar, og de alliertes så smått er begynt å øke, blir det nå senket flere aksekip enn allierte, ikke bare relativt, men også absolutt. Statsminister Churchill meldte i sin siste tale at England nå har minnelike mange fly som Tyskland og at kvaliteten er helt overlegen, mens det samtidig meldes om en økning i den engelske krigsproduksjonen på 30-40 %.

- - 0 - -

Etter oppfordring tar vi inn nedenstående dikt.

Et samlet Europa.

Idag har de hengt en jøde for landsforrederi. Og femten andre døde som også ville bli fri. Det er telegrafene som melder det fort og korrekt fra Prag. De norske aviser forteller oss nytt fra Europa idag.

Til femten års tukthus er noen i Polen høytidelig dømt. De skjulte en slektning i skogen som hittil var flyktet og rømt. I Norge er fallet befriet for frihetens grå illusjon, og hele vårt land er innviet til fengsel og konsentrasjon.

I Bryssel er nettopp grepet en ungdom for agitasjon. Ham henger de opp i repet: han sloss for en fri nasjon. I Holland er skutt en bonde som hadde sitt land for kjært. Slikt føleri er av det onde har etterkommere lært.

En kvinne i Serbia nektet seg selv - og grep en saks. Så ble hun jaget og heftet, og dommen ble fullbyrdet straks. I Frankrik er femti fengslet - en tysker skal være skutt - Nå ventér de tause bak stengslet; snart er vel ventingen slutt.

En gresk kommunist har fått vandren den tunge gang. Han er død sammen med tretten andre som stjal av beskytterens brød. En pike i Førerens rike lyttet etter et navn fra London. Slikt er å svike. Nå føler hun intet savn.

Man sier at hatet tærer og dreper enhver nasjon. Men vit at forbitrelsen nærer oss mer enn en knapp rasjon. Det gjør at vi lever og tenker fra Vardø, Athen til Bordeaux, på dagen vi bryter de lenker Europa er lagt i nå. På dagen da alle nasjoner - kan hende den tyske med - betvinger de rå bataljoner og vinner sin frihet og fred.

Nyheter fra Norge.

- Statsbudsjettet for kommende budsjettår er oppstilt med et beregnet underskudd på ialt kr. 4.354.801.- Av de forskjellige budsjettpostene nevner vi her følgende:

13 ministre	à kr. 18000.-	kr. 234.000.-
- - representasjon	.....	121.000.-
- " - reiser	.....	20.000.-
Arbeidstjenesten	.....	39.000.000.-
Tilskudd til Hirdens idrett	.....	150.000.-
- - - NSUF's	.....	150.000.-
- - - Studentfylkingens indrett	.....	25.000.-
Villa Grande (Bygdøy) (Quislings villa)	.....	550.000.- (oppussing)
Støtte til vanskelig stilte aviser	.....	1.800.000.-
Besøk av utenlandske kulturpersonligheter	.....	50.000.-

Nasjonale festdager	.....	kr. 1.500.000.-
Kulturutstillinger	.....	450.000.-
Propaganda	.....	8.000.000.-

- Idrettsførereren Reichborn-Kjennerud har i lengere tid forberedt et nytt framstøt, og nå er det kommet. Han sammenkalte 14. oktober et møte av skiløpere på Kongsberg. Birger Ruud møtte ikke, - han unnskyldte seg med at han var diskvalifisert så saken ikke gjaldt ham. Heller ikke Sigmund Ruud møtte, p.g.a. en misforståelse i telefonen. Reichborn-Kjennerud erklarte som han har gjort før at idretten skulle være frivillig og drives for idrettens skyld. Skiløperne skulle selv få velge skilederne. Som kandidat nevnte han Løvland, Runold Hansen og Jislegaard, men måtte innrømme at de ikke var blitt spurt. På forespørsel erklarte han at Helset ikke kom på tale, heller ikke Røncke. Skiløperne svarte at vilkåret for å drøfte saken var at idrettsførereren skaffet garanti for at 1) deltagelsen i norske og utenlandske stevner skulle være helt frivillig, 2) i Norge skulle bare arrangeres nasjonale renn for norske deltakere. Kunne Reichborn-Kjennerud skaffe disse garantiene, skulle skiløperne oppnevne 3 mann som skulle drøfte spørsmålet om deltagelse med representanter for de 10 viktigste skikretsene.

Skiløperne regner vel med at disse garantiene ikke skal skaffes. Men nazistene har aldri vært redde for å gi hverken løfter eller garantier - så kan de bryte dem når tiden er inne. Og får de først forhandlinger i gang med et utvalg på noen få folk, vil de bli utsatt for press av et hvert slag.

Det er en selvsagt ting at ingen norsk idrettsmann - og særlig nå ingen skiløper - deltar i konkurranse så lenge

- 1) Olaf Helseth og andre ledere for norsk idrett sitter fengslet,
- 2) idretten ledes av et nazistisk idrettsdepartement med en forræder som idrettsfører,
- 3) stillingen er slik at enhver kjent norsk idrettsmanns deltagelse i stevner vil bli utbasunert verden over som en triumf for den tyske politikken i Norge.

Idrettsfronten må holdes, - den er et av de største aktiva vi har i vår kamp. Ingen forhandlinger med morderne fra 10. september eller deres leiesvenner.

- Som kjent sørget minister Riisnæs på sin propagandatur til Telemark for fullt hus i Skien og på Notodden på den måten, at han i Skien erobret Cook-Jensens kabarettforestilling og på Notodden besatte et fullstappet kinolokale. Befolkningen i Brevik skulle også utsettes for det samme knep. Men kinobestyreren fikk beskjed om at foredragsholderen var underveis, og han ga straks maskinmesteren ordre om å kjøre filmen ferdig så hurtig som mulig. Det var den kveld et meget forbausert og proteststent publikum som måtte sitte og se bildene flimre forbi i et rasende tempo. Filmen ble ferdigkjørt, publikum gikk, og kinobestyreren møtte glad og fornøyd Riisnæs & co. med beskjed om at nå var lokalet disponibelt. - Kinobestyreren og maskinisten er siden avsatt.

- I Fritt Folk for 13. ds. leser vi om et stort 3 dagers stevne i Trondheim. Under stevnet skal det bl.a. være en såkalt "kulturaften" i Studentersamfundet med foredrag av kulturkjemiker Lunde. Vi tror sikkert det vil møte fram folk med kulturbegreper i orden, - spesielt da samfundet etter nyordningen er åpent også for "handelsgymnasiaster og folk med annen høyere utdannelse, f.eks. tillitsmenn innen N.S."

- Det første synlige tegn på nyordningen ved Universitetet etter Sohanckes foredrag den 12. ds. var de tomme lesesalene. Studentene har reagert riktig overfor overgrepet.

- Det er nå slutt med salg av originalmerker på Vinmonopolet. For å tilfredsstille ministrenes tørst ga imidlertid Vinmonopolet disse herrer adgang til å kjøpe for 3000 kr. av originalmerker. Onde tunger mener at denne begunstigelse ikke gjaldt Ravner, Sandberg og Johannesen.

- Disse tre herrer har forøvrig fått oppnevnt en pålitelig barnepike, direktør Alf L. Whist, som etter Quislingforordning skal ha et øye med deres virksomhet. Fritt Folk som ellers er i harnisk når ordet plutokrat nevnes unnlot ikke å ta med at Whist hadde betydelige aksjeposter i innen- og utenlandske forsikringsselskaper.

- Gartner Kristiansen (medlem av N.S.) - leder av nyttevekstkantoret i Oslo - er etter ordre fra ordføreren entlediget. En undersøkelse brakte på det rene at Kristiansens behandling av frølagre og andre beholdninger var under all kritikk. Bl.a. hadde denne ekspert dekket et større lager av kålhoder med søppel. Dette tok til å brenne og utsatte beboerne på Asen for en ulidelig stank. Alt ble ødelagt.

- Rikskøkonomisjef Trondsen er visstnok aspirant til stillingen som finansrådmann i Oslo. Han har en dårlig middelskoleeksamen, gikk deretter et år på Skiensfjordens mek. skole, men dompet og har siden brukt N.S. som klåtrøstige.

- I disse dager går politikonstabler rundt i byen og noterer leiligheter på 3 rom og derover. Hvis folketettheten tillater det, er det meningen i påkommende tilfelle innkvartere tyske militære hos private. Offiserer må ha sengesteder, mens soldatene kan ligge på gulvet.

- Arbeideridrettens lege, Ingvar Hansen, er arrestert. Han har pratet for mye.

- Kontorsjef Bjørnstad, Leiegårdskantoret, Oslo - mannen med den store administrative kontorpraksis fra Moss jernstøperi - er utnevnt til lønnsrådmann i Oslo etter Bombe-Pettersen. Samtidig skal han være formann i Leiegårdsstyret. Vi vil også henlede oppmerksomheten på Martinsen ved Leiegårdskantoret. Det er en slu rev, og mange godtroende leieboere som har kjent ham før hans N.S.-periode har utlevert seg til ham. Pass også opp for bløtdyret Reinskou ved samme kontor.

- De nye matkavere i Kringkastingen har vanskeligheter med den indre front. Sylø-Creutz og Mehle vil de øvrige funksjonærer gjerne være kvitt. Mehle idømte nylig kampfelle Keilhau (sønn av professor Keilhau) kontorarrest for uarbdighet. Mehle & co. besvarer seg også sterkt over at tyskerens representant Müller-Franken legger beslag på for stor del av programmet. Tyskerne svarer imidlertid at det jo nå er så få nordmenn som hører radio.

- Josef Terboven har flyttet fra Skaugum. Han sov først en uke på Røde Kors, så ble gregeren Holtzmann utlla på Glesyan rekvisert. Flytteordren lød på 48 timer.

- Mange morsomme julekort var en kort tid i handelen i Oslo. Serien besto av nisser med røde toppluer og norske flagg på ermene. På et av kortene stirrer nissene inn gjennom vinduet til en stue hvor julebordet er dekket. Alle fat og alle glass på bordet er tomme. På et annet kort trekker tre nisser en kjelke med en død kråke (jfr. tidligere julegrisen). På et tredje kort holder en nisse kramaktig fast på luen sin som en sver grådig ørn vil trekke avsted med.

- En viss Oksør (populært kalt Obscur) har brukt Norges Brannkasse som operasjonsfelt. Ved et hendelig uhell ble denne herre ansatt som vikar ifjor sommer. Ved nyordningen i Brannkassen (Meidell som direktør, og underordnet Innenriksdepartementet, ikke Arbeidsdepartementet) har den samme Oksør sørget for å få fjernet 16 funksjonærer. Dels var dette folk ansatt etter 25. september 1940, dels var det gamle veltjente funksjonærer som hadde rykket opp.

- Norges Bondelags enstemmige tilslutning til N.S. ble forberedt på det vis at herrene Jøger-Leirvik, Aksel Berger og sekretar Strand holdt et forberedende møte i Oslo. Her ble det vedtatt å kalle inn de styremedlemmer som en var sikker på ikke ville stemme mot gruppens forslag.

Styret ble sammenkalt og den enstemmige "styre"- beslutning kunngjort. Bondelaget er etter dette i full indre oppløsning i de forskjellige distrikter.

- Lippestad fortsetter med sine plutokratiske tendenser. Han har nå anskaffet gardiner til sosialministerens verelse på Victoria Terrasse for 1000 kroner.

- I Patentstyret er alle 7 funksjonærer arrestert.

- I Landbruksdepartementets landbruksavdeling har funksjonærene vært innkalt til Reichskommissariatet for å forklare seg om sin stilling til N.S. og tyskerne.

- Epidemilege Lange, Ullevål, er oppsagt. Dette tillater N.S. seg til tross for at vi nå har så mange tilfeller av difteri og skarlagensfeber som aldri før. Det er ingen som erstatter en kraft som Lange.

- Vi advarer mot redaktør Torstein Lange, Gjøvik, som er politispion, men holder seg forsiktig i bakgrunnen.

- Statsbanenes tunnelarbeider i Nord-Norge er innstillet på grunn av mangel på bensin, smøreoljer og dynamitt.

- Det går dårlig med de tyske havnearbeidene i Trondheim. Grunnen ved Lade, hvor det skal anlegges en ubåthavn, er dårlig og glir stadig ut. Havnen blir nok ikke ferdig før krigen er slutt.

Vi vil be våre lesere nøye å lese igjennom følgende oppsett. Nå er det nemlig mange nok i fengslene.

Vi har opplevd temmelig mange arrestasjoner av nordmenn i de siste ukene. Det har ingen hensikt å gå nærmere i detaljer, det er nok å slå fast at dette ikke er som det bør være. Det tyske og det norske politiet blir riktignok mere og mere aktivt, de begynner etter hvert å samle erfaringer og også å vise større hensynsløshet og brutalitet. Men likevel blir den kjensgjerningen tilbake at hovedskylden for disse arrestasjonene har uforsiktigheten og tankeløsheten innenfor vår egen leir.

Som tiden går kreves det mer og mer varsomhet og omtanke. Vær først og fremst forsiktig med hva du sier, snakk ikke om farlige ting på trikker, kafeer osv., det kan gjerne være noen som lytter. Det er nok av dem som har gjort angiveriet til levevei.

~~Gå heller ikke omkring på gatene med alle slags illegale papirer, og la dem ikke ligge å flyte hjemme eller på arbeidsstedet. Les dem, merk deg det du mener er av betydning, og gi dem videre til en du er sikker på. Prøv ikke å være "lur" ved å gjemme papirene i bøker eller andre steder hvor politiet først og fremst leter.~~

Vær sarsom med hva slags ting du forteller videre. Rykter som du ikke er sikker på er sanne skal du la stoppe hos deg. De gjør bare skade. Mange folk syns det er forsmedelig ikke å ha noe å fortelle når alle deres kjente hver dag kan berette om en ny sensasjon, men vær alltid oppmerksom på at det er bedre å ti stille enn å spre opplysninger som du ikke vet er sanne, eller som du ikke er sikker på gjør noen positiv nytte ved å bli spredd. Og særlig må en være forsiktig med å gi videre opplysninger som kan føres tilbake til en bestemt person, for ikke å snakke om alle slags nyheter om de oppgaver andre mennesker har i vår frihetskamp. Det er mye bedre ikke å vite noen ting enn å ville være en særlig godt "informert" person.

Er du opptatt med ettt eller annet som tenkelig kan føre til en arrestasjon, så vit da på forhånd nøyaktig hva du skal svare, og vær fram for alt sikker på at du ikke drar noen andre med deg, uansett hva som kommer fram om deg selv.

Innløst deg ikke på noen slags vågsomme enkelteventyr. Vår kamp er en disiplinert masseaksjon, og enkeltaksjoner er aldri av betydning, bortsett fra at de kan føre til skjerpet terror.

Avisenes tyskdikterte ledere inneholder i disse dagene alle slags trusler mot dem som ikke vil oppgi den illegale kampen. Det er ikke bare tomme trusler, de er utslag av en tysk desperasjon som snart ikke vil kjenne noen hensyn. Vi kan også gå ut fra Hitlers siste tale er en parole til de tyske myndighetene i de okkuperte land om øket brutalitet i bekjempelsen av alle opprørsbevegelser. Vi vet at dette ikke på noen måte vil hemme vår virksomhet, men det må mane til større forsiktighet.

Det er ikke nok at en tar en personlig risiko. Vi vet at de som blir arrestert blir utsatt for et meget sterkt press, og det er ikke alle som er i stand til å motstå det. Det betyr ingen underkjennelse av disse menneskers personlige verdi, men de som vet de ikke er sterke nok må selv sørge for at de ikke kommer i en slik stilling at de er i stand til å fortelle noe.

Enda en ting kan det være grunn til å sette fingeren på: Den stadig voksende massevandringen over til Sverige. Den bygger på den bunnfalske forestillingen at folk kan gjøre mere nytte for seg i utlandet enn her, og den er blitt stimulert av ryktene om at det nå ikke lenger er noen vanskelighet med å komme videre til England. Dette er imidlertid ikke riktig, tvert imot kan ingen som drar over til Sverige regne med å komme videre, de vil bli henvist til den absolutte lediggang i Sverige hvor de slett ikke er velkomne, og de gjør bare stillingen vanskelig for dem som må reise fordi de er personlig truet. Det må slåes fast som en absolutt regel at det er her i landet innsatsen skal gjøres, og en reise fra landet - selv om den skjer i beste mening - kan bare karakteriseres som en flukt, som et tegn på at vedkommende ikke har klart det press som han her må arbeide under.

I en krig er det først og fremst spørsmål om disiplin. I den kampen som det norske folk fører gjelder det enda mer. Enhver kan trygt stole på at det som skal gjøres for å organisere denne kampen blir gjort. Still aldri noen krav om å få vite noe du ikke trenger å vite. Finn din plass i rekkene selv om den forekommer deg relativt betydningsløs. For tiden kan det ikke gjøres noen annen form for innsats. Men benytt tiden til å samle kunnskaper om det som skjer, og gjør deg opp din egen mening om situasjonen. Gi ditt bidrag til propagandaen, ikke ved å spre historier, men ved å spre saklig vurdering.

En har innført en ny hilsen blant nordmenn. Når godt folk møtes hører en ofte: "A, jøss er det deg." Men bruk denne hilsen med måte.

Kronikk: Østfronten pr. 19. november.

Vi står foran avslutningen av østkrigens 5. måned, den uheldigste måned for tyskerne inntil idag. Den tyske høstoffsensiven er blitt avløst av en langvarig stillstand, på et tidspunkt da store resultater var mere påkrevd enn noensinne. Ialt har de tyske troppene i øst i løpet av de 5 månedene besatt et område på 1. 385 000 kv.km. d.v.s. vel 1/5 del av europeisk Russland før krigen. Tyskernes eget tall, 1.6 mill.kv.km. er uriktig, det framkommer ved at en regner med hele flatinholdet av provinser, som bare delvis er besatt. Av dette område på 1.3 mill.kvkm. ble 450 000 kvkm. erobret i krigens første måned, først og fremst Litauen og Latvia og det meste av Kviterrussland. I den annen måned ble Vest-Ukraina og Estland besatt, ialt ytterligere 50 000 kvkm. I tredje måned erobret tyskerne først og fremst området mellom Kiev og Gomel, ialt 5 000 kvkm. Krigens 4. måned bragte den store høstoffsensiven med framrykningen til Moskva og besettelsen av det meste av Øst-Ukraina, ialt 365 000 kvkm. I skarp kontrast til dette kommer så måned nr. 5. som utløper om 3 dager, med besettelsen av ytterligere bare 50 000 kvkm., i første rekke Krimhalvøya, området omkring byen Kursk mellom Moskva og Charkov og et område øst for Leningrad.

Den bemerkelsesverdige stillstand har flere årsaker, først og fremst vinterklimaet og utmattelsen av de tyske armeene etter den voldsomme offensiven. St lstanden har stillet nazilederne overfor et meget ømtåleleig problem: det tyske folks voksende utålmodighet. Det nytter åpenbart ikke å påstå at den egentlige krig i øst er slutt, og at derbare gjenstår lokale kamper, for sjelden fører et opphør av krigsoperasjoner til så følelige tap av fallne og sårede. Og en nekter i Tyskland å bli virkelig imponert over at tyskerne fremdeles skyter ned et par tusen fly pr. måned av et luftvåpen som forlenget er utslettet. Det er nå bare halvannen måned igjen av det året som ifølge Hitlers løfte skulle bringe tyskene den endelige seier. Og nå oplever en at den tyske pressen og alle tysklands mest framtrede menn, Hitler medregnet, om og om igjen innprenter at krigen vil bli meget langvarig, og vil utsette det tyske folk for de hardeste påkjenninger. Disse meldinger blir mottatt av folket med samme mangel på begeistring som hos de nazilederne som kommer med dem, og som for annen gang er blitt stillet overfor en feilregning: første gang da England ikke kapitulerte etter det franske sammenbrudd, og anmenging da russerne ikke lot seg løpe overende etter et par måneder. Det er begge deler temmelig sjebnesvangre feiltak.

På midtfronten er det fremdeles tett snedrev, temperaturen er nede i stjue grader, men foreløpig ser det ikke ut til at kulden som påstått be- gunstiger panservåpnets operasjoner. Den stiller tvertimot luftvåpnet og panservognene overfor nye vansker, den syntetiske bensinen fryser nemlig alt ved 5 grader. I alle fall må en slå fast at kraften for det første har øbbet ut av den tyske offensiven. I den siste tiden har tyskerne konsentrert seg om erobringen av byen Tula, 160km. sør for Moskva, for derfra å nå fram til jernbanen til Kuibysjev, og avskjære tilførselsveiene til hovedstaden. Her raser det fremdeles bitre kamper, tyskerne hadde noen framgang, men ble senere kastet ut av byen og trent enda 10 km. tilbake. Også på de andre av snåttene av denne fronten har russerne hatt initiativet i den siste tiden, og de har hatt noen framgang, om ikke stor, ved Malo Jaroslavets, Volokolamsk og Kalinin.

En kan ikke hå ut fra at kampene på midtfronten har stilnet endelig av, for vinteren. Det er tydelig at tyskerne forbereder nye framsøt, men det vesentlige er at t. general Sjukov har fått tid til å bygge ut selve forsvaret av Moskva med stor grundighet. En kan gå ut fra at enhver umiddelbar fare for hovedstaden er fjernet, og allerede dette er et av tysker- nes alvorligste nederlag i denne krigen. Heller ikke på Sørfronten (bortsett fra Krim) har tyskerne den siste uka hatt noen som helst framgang, og de har nå forspilt de fordeler de oppnådde

- 8 -

Innlatt deg ikke på noen slags vågsomme enkelteventyr. Vår kamp er en disiplinert masseaksjon, og enkeltaksjoner er aldri av betydning, bortsett fra at de kan føre til skjerpet terror.

Avisenes tyskdikterte ledere inneholder i disse dagene alle slags trusler mot dem som ikke vil oppgi den illegale kampen. Det er ikke bare tomme trusler, de er utslag av en tysk desperasjon som snart ikke vil kjenne noen hensyn. Vi kan også gå ut fra at Hitlers siste tale er en parole til de tyske myndighetene i de okkuperte land om øket brutalitet i bekjempelsen av alle opprørsbevegelser. Vi vet at dette ikke på noen måte vil hemme vår virksomhet, men det må mane til større forsiktighet.

Det er ikke nok at en tar en personlig risiko. Vi vet at de som blir arrestert blir utsatt for et meget sterkt press, og det er ikke alle som er i stand til å motstå det. Det betyr ingen underkjennelse av disse menneskers personlige verdi, men de som vet de ikke er sterke nok må selv sørge for at de ikke kommer i en slik stilling at de er i stand til å fortelle noe.

Enda en ting kan det være grunn til å sette fingeren på: Den stadig voksende massevandringen over til Sverige. Den bygger på den bunnfalske forestillingen at folk kan gjøre mere nytte for seg i utlandet enn her, og den er blitt stimulert av ryktene om at det nå ikke lenger er noen vanskelighet med å komme videre til England. Dette er imidlertid ikke riktig, tvert imot kan ingen som drar over til Sverige regne med å komme videre, de vil bli henvist til den absolutte lediggang i Sverige hvor de slett ikke er velkomne, og de gjør bare stillingen vanskelig for dem som må reise fordi de er personlig truet. Det må slås fast som en absolutt regel at det er her i landet innsatsen skal gjøres, og en reise fra landet - selv om den skjer i beste mening - kan bare karakteriseres som en flukt, som et tegn på at vedkommende ikke har klart det press som han her må arbeide under.

I en krig er det først og fremst spørsmål om disiplin. I den kampen som det norske folk fører gjelder det enda mer. Enhver kan trygt stole på at det som skal gjøres for å organisere denne kampen blir gjort. Still aldri noen krav om å få vite noe du ikke trenger å vite. Finn din plass i rekkene selv om den forekommer deg relativt betydningsløs. For tiden kan det ikke gjøres noen annen form for innsats. Men benytt tiden til å samle kunnskaper om det som skjer, og gjør deg opp din egen mening om situasjonen. Gi ditt bidrag til propagandaen, ikke ved å spre historier, men ved å spre saklig vurdering.

En har innført en ny hilsen blant nordmenn. Når godt folk møtes hører en ofte: "A, jöss er det deg." Men bruk denne hilsen med måte.

Kronikk: Østfronten pr. 19. november.

Vi står foran avslutningen av østkrigens 5. måned, den uheldigste måned for tyskerne inntil idag. Den tyske høstoffsensiven er blitt avløst av en langvarig stillstand, på et tidspunkt da store resultater var mere påkrevd enn noensinne. Ialt har de tyske troppene i øst i løpet av de 5 månedene besatt et område på 1. 385 000 kv.km. d.v.s. vel 1/5 del av europeisk Russland før krigen. Tyskernes eget tall, 1.6 mill. kv.km. er uriktig, det framkommer ved at en regner med hele flatinnholdet av provinser, som bare delvis er besatt. Av dette område på 1.3 mill. kv.km. ble 450 000 kv.km. erobret i krigens første måned, først og fremst Litauen og Latvia og det meste av Kviterussland. I den annen måned ble Vest-Ukraina og Estland besatt, ialt ytterligere 50 000 kv.km. I tredje måned erobret tyskerne først og fremst området mellom Kiev og Gomel, ialt 5 000 kv.km. Krigens 4. måned bragte den store høstoffsensiven med framrykningen til Moskva og besettelsen av det meste av Øst-Ukraina, ialt 365 000 kv.km. I skarp kontrast til dette kommer så måned nr. 5. som utløper om 3 dager, med besettelsen av ytterligere bare 50 000 kv.km., i første rekke Krimhalvøya, området omkring byen Kursk mellom Moskva og Charkov og et område øst for Leningrad.

Den bemerkelsesverdige stillstand har flere årsaker, først og fremst vinterklimaet og utmattelsen av de tyske armeene etter den voldsomme offensiven. St lstanden har stillet nazilederne overfor et meget ømtåleleig problem: det tyske folks voksende utålmodighet. Det nytter åpenbart ikke å påstå at den egengtlige krig i øst er slutt, og at derbare gjenstår lokale kamper, for sjelden fører et opphør av krigsoperasjoner til så følelige tap av fallne og sårede. Og en nekter i Tyskland å bli virkelig imponert over at tyskerne fremdeles skyter ned et par tusen fly pr. måned av et luftvåpen som forlengst er utslettet. Det er nå bare halvannen måned igjen av det året som ifølge Hitlers løfte skulle bringe tyskene den endelige seier. Og nå oplever en at den tyske pressen og alle tysklands mest framtrædende menn, Hitler medregnet, om og om igjen innprenter at krigen vil bli meget langvarig, og vil utsette det tyske folk for de hardeste påkjenninger. Disse meldinger blir mottatt av folket med samme mangel på begeistring som hos de nazilederne som kommer med dem, og som for annen gang er blitt stillet overfor en feilregning: første gang da England ikke kapitulerte etter det franske sammenbrudd, og anngang da russerne ikke lot seg løpe overende etter et par måneder. Det er begge deler temmelig sjebnesvangre feiltak.

På midtfronten er det fremdeles tett snedrev, temperaturen er nede i xtjue grader, men foreløpig ser det ikke ut til at kulden som påstått begunstiger panservåpnets operasjoner. Den stiller tvertimot luftvåpnet og panservognene overfor nye vansker, den syntetiske bensinen fryser nemlig alt ved 5 grader. I alle fall må en slå fast at kraften for det første har øbbet ut av den tyske offensiven. I den siste tiden har tyskerne konsentrert seg om erobringen av byen Tula, 160 km. sør for Moskva, for derfra å nå fram til jernbanen til Kuibysjev, og avskjære tilførselsveiene til hovedstaden. Her raser det fremdeles bitre kamper, tyskerne hadde noen framgang, men ble senere kastet ut av byen og trengt enda 10 km. tilbake. Også på de andre avsnittene av denne fronten har russerne hatt initiativet i den siste tiden, og de har hatt noen framgang, om ikke stor, ved Malo Jaroslavets, Volokolamsk og Kalinin.

En kan ikke hå ut fra at kampene på midtfronten har stilnet endelig av, for vinteren. Det er tydelig at tyskerne forbereder nye framstøt, men det vesentlige er at t. general Sjukov har fått tid til å bygge ut selve forsvaret av Moskva med stor grundighet. En kan gå ut fra at enhver umiddelbar fare for hovedstaden er fjernet, og allerede dette er et av tyskeres alvorligste nederlag i denne krigen. Heller ikke på Sørfronten (bortsett fra Krim) har tyskerne den siste uka hatt noen som helst framgang, og de har nå forspilt de fordeler de oppnådde

1. oktober ved desorganiseringen av Budjennys armeer. Marsjall Timosjenko har hatt god tid til å bygge ut de nye forsvarslinjene fra Rostov nordover langs Don, og desuten til å organisere motstanden i selve Donetz-dalen. Fronten på dette avsnitt går nå sørøstover fra Bjarikov langs elven Donetz og nordvestover fra Taganrog til Staling, men mellom disse to tyske armeene holder russerne fremdeles en kile på en dybde av 100 km som hindrer samarbeidet mellom dem. Foran Rostov har tyskerne måttet trekke seg tilbake.

På Krim kan tyskerne notere betydelige resultater, selv om det ennå er for tidlig å kunne vurdere dem ordentlig. Helt halvøya bortsett fra et lite område rundt fiskehavna Sevastopol er på tyskenes hender og tyske tropper samles foran det 8 km brede streket ved Kertsj som fører over til fastlandet et sør for Rostov. Tyskerne har konsentrert en meget stor del av sitt flyvåpen mot byene på den annen side av strøket, Novorossisk, Anapa og Krasnodar. Det er tydelig at tyskerne regner framstøtet mot Kaukasus både fra Krim og fra Rostov ihvertfall som et alternativ for de kommende krigsoperasjoner, og det er også meget sannsynlig at det her er det vinterfelttoget skal finne sted som skal holde det tyske folk i ånde. Det foreligger ingen sikre meldinger om hvor grundig russerne har befestet sin side av Kertsj-streket og heller ingenting om general Wavels planer i tilfelle av en tysk framrykning mot Kaukasus, men det er lite som tyder på at en tysk aksjon mot oljefeltene ved Grosnyi i Nordkaukasus vil kunne lykkes.

I selve kampene om Leningrad skjer det for tida lite av interesse, men lengre øst gjør tyskerne kraftige forsøk på å rykke fra Tisjvin (to hundre km rett øst for Leningrad) nordover i området mellom Ladoga og Onega fram til de finske stillinger på nordsiden av elva Svir. Om dette lykkes, vil de siste tilførselsveiene til Leningrad være avskåret, noe som selvsagt i det lange løp vil være av betydning. Foreløpig har tyskerne imidlertid ikke hatt noen framgang på dette avsnittet siden de erobret Tisjvin i forrige uke, men det er tydelig at russerne selv regner stillingen for ganske alvorlig.

På finskefronten har finnen rykket noe fram i rething av Murmanskbanen og Kvitehavet, men det viktige jernbaneknutepunkt Sorokk som forbinder Murmansk med Arkangel er foreløpig ikke truet. Ved Murmansk er kampene igjen blussert opp, sannsynligvis det siste forsøket før det totale vintermørket setter inn. Svenske aviser tillegger Terbovens besøk his general Dietrich stor betydning i denne sammenheng. Russerne melder at de har slått tilbake et ganske omfattende tysk landgangsforsøk i nærheten av Murmansk, bosetningene fra de tyve troppetransportskip baa helt tilintetgjort. Samtidig fortsatte de engelske senkningene av forsyningskip langs Norskekysten.

Utviklingen i Finland gir grunnlag for atskillig uro ikke bare i London og Washington, men også i Berlin. Den finske regjeringens svar på den amerikanske note var en systematisk omgåelse av alle vesentlige kjennsegningene, dette dokument som Berlin kaller den europeiske frihetskamps manifest, var den tynneste og mest hykleriske politiske erklæring en kan tenke seg, tydelig påstemplet made in Germany. Et enkelt punkt i den finske erklæringen har imidlertid en viss interesse, nemlig det avsnittet som pointerer at den finske regjering sakner offisielle russiske fredsvilkår, og utvetydlige garantier fra andre makters side. Da det nå går hårdnakkede rykter om at en i Washington har et formelt russisk fredsforslag til Finland, og at Engåan og USA akter å garantere landets fremtidige grenser, har Berlin all grunn til å være misfornøyet med dette smutthullet i det finske svar. Det er tydelig at det er den finske regjeringens hensikt å forhale et avgjørende brudd med Engåan og USA og la det stå åpent om mulighet til å kunne trekkeseg ut av krigen på et noe senere tidspunkt om det da skulde foreligge praktiske muligheter for det. At flertallet idet finske folk ønsker fred ersikkert nok, og det er også på det rene at det samme gjelder mange av de politiske og militære ledere. Men en må regne med at de fleste av dem viker tilbake for følgerne av en fred med Russland. Ikke bare krig med Tyskland, men også en ny blodig borgerkrig. Det er meget vanskelig for en utenforstående å kunne vurdere de forskjellige hensynene mot hverandre.

Alt i althar altså kampene på østfronten stilnet av den siste månedens. Det har gitt russene en velkommen tidsfrist men det er ingen grunn til å anse at dennes stillstanden vil vare i hele vinter, tross alle vansker. Tyskene er kommet i den fortvilte stillingen at hver dag som går uten nye resultater bringer dem lenger vekk fra seiren-d.v.s. at avgjørelsen på østfronten nå kommer før Nyttår, og det endelige slaget mot England måfalle umiddelbart

3.
etterpå. Ellers vil Tyskland ikke bare ha mistet den siste sjansen til selv å kunne bringe en militær avslutning på krigen, det vil også møte en offensiv av overlegne motstandere. Derfor kan Hitler ikke unne seg noen ro før Moskva er erobret, og de tyske troppene står i Kaukasus. Lykkes det, betyr det likevel militærmakts ruin. Von Papens kjendelige tale i Ankara hvor han antydte både en frifred med Sovjetsanvoldet og med England, var neppe bare en taletrengt enkeltpersons utgyltelser, men et uttrykk for den tyske regjeringens bestepelser på å finne en slutt på krigen mens den tyske militærmakt ennå står ubeseiret. De tyske armeene er svekket, men de har enda en kolosal slagkraft. Enda kan de bringe Tyskland store og betydningsfulle seire, men likevel begynner konturene av det tyske samrødet å tegnes mot krigshimmelen.

Tidevannet vender seg:

I sin tale ved åpningen av parlamentet 1. novbr. ga Churchill den første ankyndning av hva førerens stedfortreder, Hess, hadde meddelt etter sin ankomst til Engåan. Han opplyste at bl. de ting Hess hadde sagt, var den melding om at Hitler hadde håpet å beseire Engåan ikke først og fremst gjennom invasjon, men ved utslutning. Invasjonsforsøket brøt sammen ifjor enda før det ble satt i verk, og ubåtkrigen mot Engåan mistet sin effektivitet etter to mndr. De tidevannet er forbi da Tyskland betyde noen virkelig trussel mot vest. Nå begynner krigslykken å vende seg, nå er det Engåan som truer.

Det har vakt noen oppsikt at den tyske meldingen om senkningen av hangarskipet Ark Royal kom en god stund etter den engelske. Det er ikke noe merkelig i det, Ark Royal baa jo nemlig senket alt 6. sept. 1939 av flyveøyntnant Franke. En amerikansk offiser, som tilhørte Frankes krets helt til våren 1941, har gitt en nærmere beskrivelse av hvordan den første senkning av Ark Royal foregikk. Til tross for at Franke møtte sterkt både militær og kristelig nektet å ha senket skipet, ble senkningen slått opp som et verdensgjerning med bilder og Frankes egen, lange og dramatiske beretning om sin heltegjerning. Tilsutt fikk Franke til og med en lykkønsking fra Göring sammen med jernkors, - samtidig ble han imidlertid fjernet fra sin militære stilling og han er nå neppe i live lenger.

Den 13. novbr. vedtok Representantenes Hus i Washington endringene i neutralitetslovene med 321 mot 194 stemmer. Det var serlig opphevelsen av forbudet for amerikanske skip mot å seile i krigssonene som møtte meget sterk motstand, også fra kretser som ellers hadde støttet Roosevelts politikk. Vedtaket betyr da også i realiteten USA s inntreden i krigen, så langt det overhodet er praktisk mulig i den foreliggende situasjon. På hundrevis av amerikanske skip - handelsskip - blir det nå montert kanoner, og alt i denne uken seiler de første skip med våpen og matvarer til Storbritania. Betydningen av dette er innslående. Kampen om Atlanterhavet, som alt før hadde vendt seg avgjørt til Engåans fordel, er dermed endelig avgjørt. Enhver mulighet for uresultatning av Engåan eller for å hindre at den amerikanske krigsproduksjon kommer Engåan til gode er fjernet for alle tider. Men dette er ikke engang den viktigste betydningen av det siste amerikanske vedtaket. Engåan behøvde ikke lenger i noe tilfelle å ha noen engstelse for tonnasjemangel når det gjaldt sikringen av tilførselsene. Churchill ga i sin tale følgende tall om situasjonen i Atlanterhavet: i månedene mars-juni mistet Storbritania og dets allierte ialt to mill. tonn, i måneden juli-oktober var tallet sunket til 70 000 tonn. Mens aksemaktens tap i de siste 4 måneder var en mill tonn. Tar en med i betraktningen at de alliertes tonnasjemenge er 6 ganger så stor som aksemaktens, gir dette et klart bilde av situasjonen på havet. En kan desuten regne med at de britiske nybygningene alene svarer til over halvparten av de alliertes tap - forsiktig regnet. Betydningen av dette vedtaket Representantenes Hus har gjort, ligger først og fremst på det militære område. For det første vil innsatsen av amerikanske krigsskip til skiring av tilførselsene til Engåan frigjøre engelske krigsskip til direkte offensiv anvendelse, likesom der også vil bli frigjort skip til troppetransport. Dermed er en av forutsetningene lagt tilrette for en engelsk innsats i krigen i Europa om noen tid. Dernest vil også de direkte amerikanske forsyningskip til Storbritania om ikke i lang tid måtte føre til åpne krigshandlinger overfor Tyskland. Dette vil ha fange at det i USA vil bli skapt den riktige bakgrunn for en intensivering av krigsproduksjonen og for overvinnelse av alle indre stråggeter. USA vil være trukket inn i krigen,

og det amerikanske krigsvåpen vil dermed i en ganske annen grad bli stilt til disposisjon for krigen i Europa-uten at det dermed behøver å bli aktuelt med et amerikansk ekspedisjonskorps.

Churchills påstand om at det engelske flyvåpen også tallmessig nå er minst like sterkt som det tyske, er sikkert bygget på en nøktern vurdering. For en med i regningen at England hittil har mottatt forholdsvis få fly fra USA hvor produksjonen nå er over to tusen om måneden, og at de tyske flytapene på Østfronten fremdeles er ganske store, mens den tyske flyproduksjonen er i klar tilbakegang, blir resultatet at en engelsk overlegenhet i luft ikke lenger er noe fjernt framtidspromis.

Når det gjelder panservåpenet har utviklinga gått langsommere. Her har tyskerne tross tapene i øst en ganske klar overlegenhet, og den amerikanske tankproduksjonen har heller ikke kommet virkelig igang. Men det er grunn til å regne med at situasjonen også her om et halvt års tid vil være helt forandret. - På det tidspunkt, om et halvt år, kanskje et år, eller kanskje mindre enn et helt år - vil en ha følgende situasjon: en engelsk overlegenhet til sjøs og i luften så stor at den skirer en hvilken som helst troppeforflytning, en ikke særlig stor, men meget velutdannet armé, med en utrustning som er den tyske jevnbyrdig selv om tyskerne var istand til å samle alle sine våpen på en front. På den andre siden vil en ha å gjøre med et Tyskland med et desorganisert militærapparat, enda i alle fall i noen utstrekning bundet på Østfronten, krigstrette tropper, en krigsindustri i forfall og en farlig mangelpå råstoffer, først og fremst brenselolje, og en millionarmé i de okkuperte land parat til å ta imot de våpen som blir gitt dem.

Forargelsen over at engelskmennene ikke gjør noen ting, mens russerne blør på Østfronten, er et utslag av en utålmodighet som kunde bli livsfarlig om den hadde noen innflytelse. Det er ingenting som tyder på at engelskmennene tenker på å svikte russerne, og det er ingenting som tyder på at ikke den engelske regjering hele tiden har ett mål for øyet: offensiven. Når tidspunktet er inne vet den sikkert best selv, kan hende er det ikke så lenge til, kan hende det ennå vil vare en nokså lang tid. Men det ligger ihvertfall ikke lenger fram i tiden enn at vi nå kan skimte omrissene av det som vil skje. Tidevannet vender seg.

Kan en ikke slutte dette av noe annet, framgår det i hvertfall med all ønskelig tydelighet av tykernes voksende nervøsitet, og av deres voksende vansker i okkuperte land. Noe bedre bevis enn Hitlers siste tale kan en ikke ønske seg. Men her møter en igjen den samme mangel på tålmodighet som er frihetskampens største fiende. Omkring i Europa er derstadig noen som tror at nå er tiden inne for signalet til opprør, den mest sjebnesvangre misforståelse en kan gjøre seg skyldig i. Situasjonen i Jugoslavia står i en ren særstilling.

Felttoget mot Jugoslavia kom iventet på Hitler på et tidspunkt da han stod midt oppi forberedelsene for Østkrigen, det hastet med avgjørelsen, og kampene ble avblåst før fiendens motstand var endelig knekket. I månedene etter ble tyskerne derfor stadig jugoslaviske geriljatropper under sine forsøk på å passivisere landet, og disse geriljakampene begynner nå å ta form av ordinær krigsførsel. Et stort sammenhengende område i fjellene i Bosnia, Montenegro og Makedonia er nå under full kontroll av de jugoslaviske opprørskarene som ledes av oberst Mihailovitsj. De tyske okkupasjonstropene har hittil stått hjelpeløse overfor disse kamper, som bygger på århundregamle tradisjoner fra tyrkerkrigene og stammefeidene - selv bruke av stukas og tanks har her ikke ført fram, og tyskernes fornemste kampmetode har vært skytning av gisler. Hittil er ifølge oppgaver fra den serbiske regjering i London 3000 gisler blitt skutt, bortsett fra alle dem direkte er anklaget for delaktighet i opprøret. Ytterligere 1500 framtrædende personer er i den siste tiden satt fast som gisler.

Kampenes voldsomhet framgår av en offisiell tysk melding om at 900 tyskere falt i krigen mot jugoslaverne bare i uka 20-28. novbr. Den 15. nov. ble en tysk avdelign på 300 mann angrepet sør for Nisj og utslettet til siste mann. Jørgermesteren i Beograd har nylig holdt en tale i kringkastingen hvor han oppfordret friskarene til å legge ned våpnene, da kampenesa han, bare gikk ut over serberne selv på grunn av sammenbruddet i transportvesenet. Han meddelte at de siste to måneder var ikke en jernbanevogn med matvarer kommet til Beograd. At situasjonen likevel også går ut

over tyskerne, framgår bl.a. av meldingen om at tyske soldater som marsjerer ikke kan bevege seg uten ledsagelse av tanks.

Enda voldsommere flammer opprørsbevegelsen i de italiensk-okkuperte områdene av Jugoslavia, først og fremst Dalmatia. Her har italienerne mistet enhver kontroll over det som skjer, til tross for at italienske krigsskip beskytter de dalmatiske byene natt etter natt. Flere italienske divisjoner er gått til grunne i fjellene i Dalmatia. Italienerne tar imidlertid sitt mom igjen i Kroatia, hvor de kroatiske terroristene Ustasji med italiensk hjelp driver en terror som nesten savner sidestykke i vår tid. Landsbyer brennes av, og befolkningen slaktes ned til siste barn. En regner med at 80.000 mennesker er blitt drept av de kroatiske quislinger.

Et helt annet bilde gir Tsjekkoslovakia. Tsjekkerne har hele tiden vært konsekvent disiplinert og uprovoiserende, men motstanden har vært så kompakt og den passive sabotasjen så effektiv at de tyske okkupasjonsmyndighetene hele tiden har rent hodet mot en mur. Det som her har utløst terroraksjoner, er russernes forbitrede kamp, som hos tsjekkerne har vakt til live den slaviske samhörighetsfølelsen, og tyskernes direkte panikk over denne slaviske kilen midt inne i det stortyske riket. Den herskende unnagelsestilstanden hadde ingen ytre foranledning, den var en tysk preventivaksjon for å unngå vanskeligheter i ryggen under felttoget i øst. Det er ikke lenger mulig å gi noen sikre tall for dødsdommene i Tsjekkoslovakia, men en må regne med at tallet sterkt nærmer seg tusen. Det mest uhyggelige ved tyskernes framgangsmåte er imidlertid at de bare benytter seg av dødsdommer, det idømmes praktisk talt ikke fengselsstraffer, uansett hva anklagen går ut på.

Om det som foregår i Polen vet vi enda meget mindre, herfra kommer ikke en eneste offisiell melding. Men såmeget er i hvertfall på det rene, at terroren i Polen overgår langt alt hva det er skjedd i noe annet land, i Kroatia medregnet. Derimot selvsagt ikke medregnet de tysk-okkuperte områdene av Sovjetsamveldet, hvor det ikke en gang gjøres noe forsøk på å etablere lov og rett. Befolkningen jages vekk fra hjemmene, fratas alt det de eier, fangene males ned i tusenvis med maskingeværer eller mishandles på det utroligste. Tyskernes hensikter framgår klart av den kjensgjerning at de til riksmister for de besatte områdene i øst har utnevnt Alfred Rosenberg, som i alle år har hatt på sitt program fysisk utryddelse av alle slaviske folk.

Behandlingen av de okkuperte land vil alltid måtte variere. Tyskerne kan ikke gå fram på samme måte i Frankrike som i de slaviske land, og ikke på samme måte i Norge som i Frankrike. Men vi kan ikke av den grunn lukke øynene for den kjensgjerning at også vi går en tid i møte som vil by på en terror av en ganske annen art enn vi hittil har opplevd. Vi bør på forhånd være klar over dette; det skal ikke være nødvendig at vi alle skal måtte føle det på kroppen for å innrette oss i samsvar med situasjonen. Tidevannet har vendt seg, den endelige avgjørelsen er i sikte, men mer enn noensinne kreves tålmodighet. Utviklingen går ikke fortære om en innlater seg på galskaper.

Utdrag av Demostenes første tale mot Filip av Makedonia. Vi skal først minne om situasjonen da talen ble holdt: Atenerne var svekket av krig og vellevnet, småkjøl og misunnelse rådde. Imens hadde Filip oppe i Makedonia rustet febrilsk og skaffet seg en stor hær. Ved kyp slukte han et par nabostater, og så begynte han på Athens besittelser i nord. Atenerne prøvde å stoppe ham ved å sende noen leietropper mot ham, men de ble slått. Filip's styrke var lynkrigen. Han kom plutselig og der en minst ventet det. Atenerne var læmslått, de anså det for uråd å stå mot Filip.

Da er det Demostenes opptre og prøver å vekke atenerne fra denne sløvheten og undergangstemningen. Atenerne må innse, sier han, at en seir er mulig, men bare hvis de selv er villige til å ofre noe.

Hvis altså I, atenerne, ville gjøre eder fortrolige med denne tanke - før har I jo ikke villet - og hvis hver enkelt av dere ville gi opp alle utflukter og være rede til å gjøre det han kan for byen - den av eder som har penger til å betale pengebidrag, og den av eder som er i vernepliktig alder til å gjøre krigstjeneste - kort sagt: hvis I bare ville stole på eder selv, og ikke lenger gå omkring og håpe at I skal slippe å gjøre noe fordi andre nok vil gjøre alt sammen for eder, da ville I nok få eders be-

må ikke tro at den nåværende tilstand for Phillips vedkommende har blitt evig og uforanderlig som om han var en gud, nei, det er mange som både hater og frykter ham, atenere, og også misunner ham, selv blandt dem som idag synes å være hans ivrige venner. Og I skal huske at alle de lidenskaper som rører seg i andre menneskers sinn også rører seg i hans tilhengers sinn, men de holder seg skjult nå, fordi de ikke har noe tilholdssted på grunn av Eders treghet og likegladhet, men den skal og må dere slutte med.

I ser jo, atenere, hvor vidt dette menneskes frekkhet går. Han gir eder ikke engang valget mellom å handle eller holde eder i ro, nei, han truer og fører overmodig tale. Å nøyes med det som han har underlagt seg, kan han ikke. Stadig føyer han noe til, snart her, snart der, og han stiller sine garn opp omkring oss som sitter stille med hendene i fanget.

Når vil I da gjøre eders plikt, atenere? Hva skal skje, førenn I vil? Når det blir nødvendig, da vil I, ikke sant? Men hvilke tankers skal en gjøre seg oppom det som nå går for seg? Min mening er at alle frie menn i aller høyest grad må skamme seg over det som skjer i øyeblikket. Eller si meg, vil I fortsette og gå rundt og spørre hverandre: Er det noe nytt? Akkurat som det kunde hende noe mere forbausende nytt enn at en makedoner fører krig mot atenere, og opptrer som ordner av hellenernes saker. Og så har vi ryktene. Er Filip død? Nei, død er han ikke, men han er syk. Og om så var, hvilken rolle spiller det? Selv om han virkelig blir syk og dør, så vil I snart skaffe oss en ny Filip, hvis I fortsetter å vise begivenhetene den samme oppmerksomhet som I nå viser dem. Det er nemlig ikke langt nær så mye Philips egen makt som har skaffet ham den stillinga han har som det er ederes likegladhet.

Men atenerne var ikke villig til å ofre noe personlig. Først i siste øyeblikk innså de at Demostenes hadde rett. Men da var det forsent, og vi husker katastrofen: slaget ved Cheronia, hvor Aten mistet sin frihet for årtusener.

HAR DU FUNNET DIN PLASS I KAMPEN MOT VOLDSMAKTEN?

I Statsborgeren for to-ogtyvende okt. 1837 finner en Wergelands omtale av et tysk flyveblad. Vi gjengir et lite utdrag av dette interessante dokument. Under omtalen av flyktingenes illegale virksomhet heter det: Men hvor de ere, søge de med utrættelig energi at kunde være dets Sag til Nytte. Krigen fortsettes uafbrudt af disse adspredte Individier imod de forhådte undertrykkere. Under de mangfoldigste Former av Sanger, Karikaturer, Protester, Opraab, Skrifter av alvorligere Form og Flyveblade holde de den vedlige, tiltale hverandre, holde seg i Aande og opponere paa sine Landsmenns Vegne derhjemme, hvor disse ikke tør lade sig falde saadant i Statsborgeren gjengir videre innholdet av et slikt flyveblad.

B. a. forekommer følgende små vers:

Hvo ei for Frihed stride kan ham passer Lænken vel.	Men Ære vær, den brave Mann hvis Barm for Frihed slaaer.
Ham pidske Pabst og Adelsmann itu hans Æselsfell.	som fremst imod sitt Lands Tyran med Frihedsfanen gaaer.
Tyrannens Undergang.	
Hvad vil den Slavefækk, som frækt vor Grædnæse storme an	for Pabstbedrag og Slavetvang. Naturen Lighed bød.
med Haand imod det Altar strækt, du værner, frie Mand?	Op Frihed eller Død. Haand i haand i Frihedsdandse
Op Brødre, løfter frie Haand.	Viv og Mand, Viv og Mand.
Op, sværg Tyrannens Undergang.	Tag vore Sejerskrandse.
Op, Frelse sværg vort Fædreland.	Fædreland, Fædreland.

NYHETER FRA NORGE.

Andellig sellulosefor.

Finansdepartementet har den 15. novbr. sendt følgende rundskriv til departementene:

Statens Teaterdirektorat har i brev av 7. novbr. d.å. tilskrevet Finansdepartementet således:

Kultur- og Folkeopplysningsdepartementet ønsker utarbeidet en plan for innførelsen av en ny abonnementsordning ved våre statsunderstøttede teatre i Oslo, Bergen og Trondheim. Denne ordning skulle omfatte alle of-

rentlige... Teaterdirektoratet tillater seg i den anledning å be om en oppgave over antallet av statstjenestemenn i hver av de tre byer, herunder også antallet av embedsmenn. Dersom det er mulig, vil en også be om at det gis en oversikt over de forskjellige lønnsgrupper og over det antall tjenestemenn som faller innenfor hver gruppe.

Da Teaterdirektoratet er innrømmet en kort tid til å utarbeide hele planen, ville en være takknemlig for å få opplysninger så snart det lar seg gjøre.

Under henvisning hertil ber en om at det snarest mulig å bli sendt inn oppgave over antall tjenestemenn (herunder embedsmenn) i Oslo, Bergen og Trondheim. Videre ber en om at det såvidt mulig gis en oversikt over de forskjellige lønnsgrupper og over det antall tjenestemenn som faller inn under hver gruppe.

Da det er opplyst at saken knæter, har besvarelser sendt direkte til Statens Teaterdirektorat. E. Sandberg (sign)

Henrik Lundh (s)

Den tidligere frie norske presse har store vansker med å tilpasse seg stoffet til alle de forbud og forordninger som tyskerne stadig kommer med. Den har hatt anledning til å bli litt i forbudsnappene, og finner her på seg at Eva Lunde, Terbovens tidligere elskerinne, ikke lenger er i skuddet. Han skal omtales minst mulig i avisene, og en må påse at han behøves ikke som skuespillerinne. Videre må avisene ikke skrive om levekostninger, lønninger, priser osv. Heller ikke må store bedrifter omtales, f. eks. med opplysninger om arbeidsstokken. Bombsplinter må ikke nevnes, og i branntilfeller må en ikke gi noen meldinger om skadens art eller omfang. Å skrive om været er forbudt, det er å røbe krigshemmeligheter. Når USA omtales, skal det hete Roosevelt-Amerika. Betegnelsen angelsaksere må ikke brukes om engelskennene.

Som eksempel på hvot nye tyskernes forordninger må følges, nevner en at en av Oslo-avisene fikk 2500 kr. i bot for ikke å ha etterkommet ordren om å sette sørgerand om overskriften "Ekskong Håkons gave til det norske folk". Og en annen avis fikk nylig 5000 kr. i bot for, som det het, å ha "motarbeidet Norges interesser".

Den tross alle forbud finner en likevel mye godt stoff i avisene. Landdag 17. november kunne en f. eks. lese følgende i en annonse fra Norges Statsbaner angående transporttillatelse for gods: "F.o.m. 20. november 1941 bortfaller alle tidligere generelt gitte transporttillatelser. Unntatt fra ordningen er: a) lik, b) levende dyr, c) melk, d) fersk fisk." "Ei døde hefte på livets vei," heter det. At liktransporten er stor vet vi nok, men vi ante ikke at den var så vesentlig.

Fritt Folk er forøvrig et beskjedent organ. Fredag 14. november hadde avisen øverst på første side bilde av førerens avreise til Trondheim, og nederst på siden bilde av Terbovens tilbakekomst til Oslo.

Fra pressefronten kan en ellers nevne at Landsorganisasjonen under den nye ledelse har bevilget ialt 115.000 kr. til abonnement på Fritt Folk til fagforeningenes tillitsmenn. Tillitsmennene skal fødes på ny og flaskes opp med NS-stoff.

Margarinsentralen skal stoppe - for et par måneder foreløpig.

Alle skinnvarer som selges i Norge skal belogges med 25% avgift når salget skjer på det innenlandske marked, men er avgiftsfritt når salget går til utlandet, dvs. Tyskland.

Kaksen Kirkeby på Sorømsand gikk inn i NS og ble ordfører. Imidlertid ble han dessverre utkommandert på jernbanevakt. "Til slikt arbeid kan en da bruke arbeidere," var hans noe plutokratiske bemerkning da utmeldelsen forelå. Vi liker ikke tyskerne, men det er ikke stort å si på at de gir NS-ordførere samme behandling som negerlandsbyhøvdinger i tidligere tyske besittelser.

Postmester Torp er avskjediget, med 8 dagers oppsigelse. Er brevhemmeligheten krenket?

Tyskernes appetitt er stadig like stor. Siste besalgleggelse er foretatt med Texacos beholdninger av bensin på Sjørsøya (amerikansk selskap), og dessuten selskapets kontorer i Tostrupgården.

Ved britiske flyangrep mot Ålesund og Kristiansund er havneanleggene i begge byer sterkt skadet. Øyvind Lange har påny gjort seg bemerket. I sommer sendte han et opprop til de kommunale funksjonærer i Oslo om å melde seg til legionen. Selv sulde kar kommandør disse tropper. Den kommunale kontingent består for tiden av to mann, mens kommandøren selv har funnet å burde ta sykepermisjon, angivelig for nervøsitet. Kanskje Lange skal bli hjemme for å spille hovedroll i en morfinsak nr. to?

-Priskontrollsjef Engh er en av dem som nå nå henges i tårnet for urent trav. Han aspirerer for tiden til stillingen som direktør for den nye forvalningsskole som Innenriksdepartementet skal sette istand. Også ellers er han til det ytterste servil overfor den nye tid og bør avskrives som nordmann.

Ingen arbeider eller funksjonær må møte på de arbeider eller funksjonærmøter som N. S. arrangerer. Ingen må la seg påvirke av truslene om avskjedigelse og straff og forfølgelse i all evighet. Vi kjenner til at endog kst. folkesmann Blehr i Oslo og Akershus har sendt ut melding til ordførerne om at det ikke er adgang til å pålegge stats- og kommunefunksjonæres møteplikt.

Tippeselskapets kommisjonærer må blokeres. En liste over disse kommisjonærer er tatt inn i Åftenposten for 19. novbr. For at alle skal bli oppmerksom på dem, gjengir vi listen her:

Aalholm, Karl,	Tobakksforetning.	Trondhjemsveien 58.
Beitz, Sig.	-	Drammensveien tyve.
Bjurgren, Fr.	Sportsforretning.	Grønlandsleiret 41 og 69.
Clausen, Arvid.	parfumeri.	Ullevollsveien 80 og 81.
Gundersen, A. B.	tobakksforretning.	Schweigårdsgt. femtito.
Holland Bjørnstad	-	Th. Meyersgt. tyve.
Hernæs, Sv.	-	Eckersbergsgt. 4.
Hoff, Leonard	-	Sorgenfrigt. 16.
Holm, Hans.K.	fruktforretning.	Dronningensgt. fireogtyve.
Jansen, Ludvik	Tobakksforretning.	Wm. Thranesgt. 6.
Jahnsen Corn.	-	Pilstr. 57.
Karlsen, Alf. G.	-	Nordbygt. sekstito.
Kessel, Karl.	-	Pilestr. 31.
Larsen, Lauritz	-	Sofienberggt. to.
Larsen, William.	-	Theresgt. 18.
Lorentzen, Conrad.	-	Thv. Meyersgt. 70.
Nielsen, Fr.	-	Pilstr. 7.
Nilsen, Christmar.	-	Munkedamsveien.
Pay, jr. Catrinus.	-	Bogstadveien 31.
Pedersen, Sigurd.	-	Russeløkveien 1.
Reiersen, Georg.	-	Wahlsgt. to.
Torgersen G.	-	Holbergsgt. 4.
Westby, Martin.	-	Frognerveien 38.

Det er forbudt for enhver som vil kalle seg nordmann å kjøpe noe i disse forretningene. Som en ser, har selskapet søkt om å få så mange tobakksforretninger som mulig som kommisjonærer, i den tro at folk ikke skal kunne klare å holde seg borte fra disse forretninger. Når ofret ikke er større, får en heller undvære tobakken enn å kjøpe noe hos disse forrædere. Vi ber våre lesere legge vel merke til at Fr. Bjurgren er den eneste sportsforretningen som har stillet seg forræderens tjeneste.

Før og nå.

- I Fritt Folk for 17. april 1936 finner en følgende om Håkon Meyer: En annen partistørrelse, Håkon Meyer, som aspirerer til en hvilken som helst ledende jobb i proletariats diktatur, fra tshekasjef tilkommisær for folketeatrets anliggender. - Nå er da endelig Meyer blitt diktatorisk kommisær, og til og med med Fritt Folks velsignelse. Godt gjort av en med uret.

Det er ganske morsomt å tenke tilbake på hvordan Fritt Folk grasserte mot nåværende minister Riisnes, mens det var denne rakkneks oppgave å holde nazistene i ørene. I Fritt Folk for 10. aug. 1936 finnes et langt angrep på denne senere konvertitt under kjempeoverskriften: En alvorlig affære for Statsadvokat Riisnes. Søker å tvinge NS-folkene til å begå innbrudd i Fritt Folks redaksjon. Og i avisen for tolfte august fortsetter angrepet. Herrerne Riisenes og Sveen omtales som: de to velkjente sensasjon

9. figurer fra hine dagers Kristiansund, og beskyldes for ulovlig vinomsetning og kjøp av brennevin. Det ber neppe uriktig å anta at Riisnes nå tiltagende åndelige oppløsning fikk sin start i disse bevegede dager i 1936.

- Den 14. okt. 1936 har Fritt Folk en svar overskrift: Høyre dekker forrederer Hundseid. - Hundseid er nok en forreder, og han har fortsatt med sine forrederier. Derfor er han også med selvfølgelighetens rett havnet i n.S. forrederes parti.

N. S. er så fremmed for norsk mentalitet og norsk lynne at de aldri ha kunnet forstå hvor liten tilslutning de har og har hatt i det norske folk. Foran valget 1936 vikk de omkring og skrot av hvor mange stortingsmenn de skulde få valgt. Da resultatet forelå, skjønte de ingenting, Kommentarene til den nesestyver partiet ved dette valg fikk av det norske folk finner vi i Fritt Folk xx. okt. 1936: Valgresultatet for Nasjonal Samlings vedkommende er kommet like overraskende på oss som det utvilsomt har gjort på de fleste andre her tillands. Vi har opplevet det absolutt uventede at praktisk talt bare bevegelsens innskrevne og aktive medlemmer har gitt N.S. listene sine stemmer. - Ja, i grunnen var det gått enda dårligere. Dagen etter må nemlig føreren selv i en lengre jeremiade fastslå: Det viser seg endog på flere steder at N. S. ikke engang har fått så mange stemmer som vi har innskrevne medlemmer. - Slik var altså kvaliteten dengang. Vi kan forskrive at det er enda dårligere still med N.S. medlemmer idag.

N.S. program - i teori og praksis.

Vyrndnad for domstolene er førtbopp som punkt 5 i N.S. programmet. Vi skal gi et eksempel på hvordan denne programposten arter seg i praksis. O.R. sakf. Th. Thorsen, Tønsberg, ble for underslag som han selv hadde tilstått idømt 7 mndrs. ubetinget fengsel og seduten fradømt sin sakførerbevilling. Denne mann som før hadde forsøkt å spille en rolle innen Høyre, gikk selv sagt over til N.S. og i og med innmeldelsen hadde han selv sagt gjenvunnet den for sakførergjeringen fornødne tillit: Justisdepartementet ga ham bevillingen tilbake. Det kan en vel kalle vyrndnad for domstolene. Men ikke nok med det. Det kunde jo fremdeles være så som så med inntekteene. Ordfører Jensen fikk orde om å sørge for å skaffe underslageren inntekter. Piccolo-Fritz oppvante han derfor til en slags juridisk konsulent for Oslo kommunes leiegårder med den beskjedne godtgjørelse av kr. 600.- pr. mnd. Men dette beløp kunde jo ikke strekke til. Advokaten måtte også få adgang til en kasse. Nå er det hensikten at han skal overta bestyrelsen av alle kommunens leiegårder. Foruten at han selsagt skal ha en godtgjørelse får han da rådighet over betydelige midler.

Forholdet trenger ingen annen kommentar enn den N.S. programmet selv gir i pkt. 5: Lov og rett håndheves uavkortet.

korupsjon og uheldighet bekjempes strengt.

Misbruk med dobbeltstillinger og med ansettelse ved bekjentskaper hindres, heter det i programmets pkt. tolv. Det må være noe for Lippestad.

I samme punkt heter det videre: Arbeidstiden reguleres i samhøve med teknikkens utvikling. - En må da spørre om den nye tid bringer teknisk tilbakegang siden arbeidstiden skal forlenges, bl.a. i alle statens kontorer.

Strengere kontroll med utlendingers oppholdstillatelse og innvandring heter det i pkt. xxi. Hva vil konsekvensene av dette bli for Das Herrenfolk?

Vi ber våre lesere nøye å lese gjennom dette oppropet til

alle Nordmenn

Da tydde bombefly den 8-9-april 1940 kretset over norske byer og norsk jord ante vel de fleste at det nå foreløpig var slutt med det frie, selvstendige Norge. Dentid som siden er gått, har påny bekreftet at Nazismen - facismen er seg selv lik i alle land. Både Falkenhorst og Terboven forskiret i pressen og på store plakater over hele landet at tykerne var kommet for å beskytte Norge, og at de ikke vilde blande seg inn i indre norske anliggender. Men alle løfter fra Okkupasjonsmakten er blitt brutt. Tysk rett og tyske domstoler er innført. Norges grunnlov er i realiteten satt ut av kraft, og et rendyrket nazistyre er blitt påtvunget det norske folk. Alle norske foreninger er blitt oppløst, og forbudt, selv religiøse foreninger

Ved britiske flyangrep mot Alesund og Kristiansund er havneanleggene i begge byer sterkt skadet.

Øyvind Lange har påny gjort seg bemerket. I sommer sendte han et opprop til de kommunale funksjonærer i Oslo om å melde seg til legionen. Selv sulde kar kommandør disse tropper. Den kommunale kontingent består for tiden av to mann, mens kommandøren selv har funnet å burde ta sykepermisjon, angivelig for nervøsitet. Kanskje Lange skal bli hjemme for å spille hovedroll i en morfinsak nr. to?

-Priskontrollsjef Engh er en av dem som nå nå henges i tårnet for urent trav. Han aspirerer for tiden til stillingen som direktør for den nye forvalningsskole som Innenriksdepartementet skal sette istand. Også ellers er han til det ytterste servil overfor den nye tid og bør avskrives som nordmann.

Ingen arbeider eller funksjonær, må møte på de arbeider eller funksjonærmøter som N. S. arrangerer. Ingen må la seg påvirke av truslene om avskjedigelse og straff og forfølgelse i all evighet. Vi kjenner til at endog kst. folkesmann Blehr i Oslo og Akershus har sendt ut melding til ordførerne om at det ikke er adgang til å pålegge stats- og kommunefunksjonære møteplikt.

-Tippeselskapets kommisjonærer må blokeres. En liste over disse kommisjonærer er tatt inn i Aftenposten for 19. novbr. For at alle skal bli oppmerksom på dem, gjengir vi listen her:

Aalholm, Karl,	Tobakksforretning.	Trondhjemsveien 58.
Berntzen, Sig.	-	Drammensveien tyve.
Bjurgren, Fr.	Sportsforretning.	Grønlandsleiret 41 og 69.
Clausen, Arvid.	parfumeri.	Ullevollsveien 80 og 81.
Gundersen, A. B.	tobakksforretning.	Schweigårdsgt. femtito.
Helland Bjørnstad	-	Th. Meyersgt. tyve.
Hernes, Sv.	-	Eckersbergsgt. 4.
Hoff, Leonard	-	Sorgenfrig. 16.
Holm, Hans.K.	fruktforretning.	Dronningensgt. fireogtyve.
Jansen, Ludvik	Tobakksforretning.	Wm. Thranesgt. 6.
Jahnsen Corn.	-	Pilstr. 57.
Karlsen, Alf. G.	-	Nordbygt. sekstito.
Kesgel, Karl.	-	Pilestr. 31.
Larsen, Lauritz	-	Sofienberggt. to.
Larsen, William.	-	Theresegt. 18.
Lorentzen, Conrad.	-	Thv. Meyersgt. 70.
Nielsen, Fr.	-	Pilstr. 7.
Nilsen, Christmar.	-	Munkedamsveien.
Pay, jr. Catrinus.	-	Bogstadveien 31.
Pedersen, Sigurd.	-	Russeløkveien 1.
Reiersen, Georg.	-	Wahlsgt. to.
Torgersen G.	-	Holbergsgt. 4.
Westby, Martin.	-	Frognerveien 38.

Det er forbudt for enhver som vil kalle seg nordmann å kjøpe noe i disse forretningene. Som en ser, har selskapet søkt om å få så mange tobakksforretninger som mulig som kommisjonærer, i dentro at folk ikke skal kunne klare å holde seg borte fra disse forretninger. Når ofret ikke er større, får en heller undvære tobakken enn å kjøpe noe hos disse forrødere. Vi ber våre lesere legge vel merke til at Fr. Bjurgren er den eneste sportsforretningen som har stillet seg forrøderens tjeneste.

Før og nå.

- I Fritt Folk for 17. april 1936 finner en følgende om Håkon Meyer: En annen partistørrelse, Håkon Meyer, som aspirerer til en hvilken som helst ledende jobb i proletariatets diktatur, fra tshekasjef tilkommisær for folketeatrets anliggender. - Nå er da endelig Meyer blitt diktatorisk kommisær, og til og med med Fritt Folks velsignelse. Godt gjort av en med uret.

Det er ganske morsomt å tenke tilbake på hvordan Fritt Folk grasserte mot nåværende minister Riisnes, mens det var denne rakkernekts oppgave å holde nazistene i ørene. I Fritt Folk for 10. aug. 1936 finnes et langt angrep på denne senere konvertitt under kjempeoverskriften: En alvorlig affære for Statsadvokat Riisnes. Søker å tvinge NS-folkene til å begå innbrudd i Fritt Folks redaksjon. Og i avisen for tolfte august fortsetter angrepet. Herrerne Riisenes og Sveen omtales som: de to velkjente sensasjon

figurer fra hine dagers Kristiansund, og beskyldes for ulovlig vinomsetning og kjøp av brennevin. Det ber neppe uriktig å anta at Riisnes nå tiltagende åndelige oppløsning fikk sin start i disse bevegede dager i 1936.

- Den 14. okt. 1936 har Fritt Folk en svar overskrift: Høyre dekker forrederen Hundseid. - Hundseid er nok en forreder, og han har fortsatt med sine forrederier. Derfor er han også med selvfølgelighetens rett havnet i n.S. forrederens parti.

N. S. er så fremmed for norsk mentalitet og norsk lynne at de aldri ha kunnet forstå hvor liten tilslutning de har og har hatt i det norske folk. Foran valget 1936 vikk de omkring og skrot av hvor mange stortingsmenn de skulde få valgt. Da resultatet forelå, skjønte de ingenting, kommentarene til den nesestyver partiet ved dette valg fikk av det norske folk finner vi i Fritt Folk xx.okt. 1936: Valgresultatet for Nasjonal Samlings vedkommende er kommet like overraskende på oss som det utvilsomt har gjort på de fleste andre her tillands. Vi har opplevet det absolutt uventede at praktisk talt bare bevegelsens innskrevne og aktive medlemmer har gitt N.S.listene sine stemmer. - Ja, igrunnen var det gådt enda dårligere. Dagen etter må nemlig føreren selv i en lengre jeremiade fastslå: Det viser seg endog på flere steder at N. S. ikke engang har fått så mange stemmer som vi har innskrevne medlemmer. - Slik var altså kvaliteten dengang. Vi kan forskire at det er enda dårligere still med N.S.medlemmer idag.

N.S.program - i teori og praksis.

Vyrndnad for domstolene er førtbopp som punkt 5 i N.S.programmet. Vi skal gi et eksempel påhvordan denne programposten arter seg i praksis. O.R.sakf. Th. Thorsen, Tønsberg, ble for underslag som han selv hadde tilstått idømt 7 mndrs. ubetinget fengsel og seduten fradømt sin sakførerbevilling. Denne mann som før hadde forsøkt å spille en rolle innen Høyre, gikk selv sagt over til N.S. og i og med innmeldelsen hadde han selvsagt gjenvunnet den for sakførergjeringen fornødne tillit: Justisdepartementet ga ham bevillingen tilbake. Det kan en vel kalle vyrndnad for domstolene. Men ikke nok med det. Det kunde jo fremdeles være så som så med inntekteene. Ordfører Jensen fikk orde om å sørge for å skaffe underslageren inntekter. Piccolo-Fritz oppnevnte han derfor til en slags juridisk konsulent for Oslo kommunes leiegårder med den beskjedne godtgjørelse av kr. 600.- pr. mnd. Men dette beløp kunde jo ikke strekke til. Advokaten måtte også få adgang til en kasse. Nå er det hensikten at han skal overta bestyrelsen av alle kommunens leiegårder. Foruten at han selsagt skal ha en godtgjørelse får han da rådighet over betydelige midler.

Forholdet trenger ingen annen kommentar enn den N.S.programmet selv gir i pkt. 5: Lov og rett håndheves uavkortet.

korrupsjon og uhederlighet bekjempes strengt. Misbruk med dobbeltstillinger og med ansettelse ved bekjentskaper hindres, heter det i programmets pkt. tolv. Det må være noe for Lippestad.

I samme punkt heter det videre: Arbeidstiden reguleres i samhøve med teknikkens utvikling. - En må da spørre om den nye tid bringer teknisk tilbakegang siden arbeidstiden skal forlenges, bl.a. i alle statens kontorer. Strengere kontroll med utlendingers oppholdstillatelse og innvandring heter det i pkt. xxi. Hva vil konsekvensene av dette bli for Das Herrenfolk?

Vi ber våre lesere nøye å lese gjennom dette oppropet til

alle Nordmenn

Da tykke bombefly den 8-9-april 1940 kretset over norske byer og norsk jord ante vel de fleste at det nå foreløpig var slutt med det frie, selvstendige Norge. Dentid som siden er gått, har påny bekreftet at Nazismen - facismen er seg selv lik i alle land. Både Falkenhorst og Terboven forskiret i pressen og på store plakater over hele landet at tykerne var kommet for å beskytte Norge, og at de ikke vilde blande seg inn i indre norske anliggender. Men alle løfter fra Okkupasjonsmakten er blitt brutt. Tysk rett og tyske domstoler er innført. Norges grunnlov er i realiteten satt ut av kraft, og et rendyrket nazistyre er blitt påtvunget det norske folk. Alle norske foreninger er blitt oppløst, og forbudt, selv religiøse foreninger

og humanitære velferdsorganisasjoner. Mange av våre beste forfatters skrifer er blitt forbudt. Konsentrasjonsleire er opprettet. Undtagelsestilstand og standrett etableres, og flere av nasjonens beste menn er myrdet. Hele den offentlige forvaltning og alle kulturinstitusjoner blir systematisk nazifisert. I den ensattede presse fårer den åndelige prostitusjon sine orgier. Økonomisk er vårt land blitt utplyndret av okkupanten med ekte tysk grundighet. Hensynsløst blir det norske folks levestandard skjøttet ned til fordel for nazismens røverkrig. Fagorganisasjonen nazifiseres. Det forlanges endog at nordmenn skal ta ektivt del i den skjendige folkefiendelige kringg.

Dette er stillingen for Norge idag. Og hvordan er så den framtid som som nazistene planlegger for det norske folk? I sin høsttale stilte Terboven opp to veier vi nordmenn skulde velge mellom: Enten direkte innlemmelse i Nazityskland, eller å bli nasjonalsosialistisk vasallstat med Quisling som den formelle toppfigur. Ifølge avtale mellom Terboven og Quisling skal det også etter fredsslutningen holdes faste tyske garnisoner i norske byer, og Norges viktigste næringsveier skal legges under et permanent tysk kontroll. I begge tilfeller skal Norge i virkeligheten styres fra Berlin.

Men dette vil ikke det norske folk. Vi nordmenn velger den tredje vei den eneste virkelige utvei: Som aktiv del av den antinazistiske verdensfront med alle midler å kjempe oss fri fra nazismens ak.

Hitler forsøker idag sitt røvettokt å legge alle Europas nasjoner i slavelenker. Tyranniet feirer triumfer som var ukjente endog i Den Hellige Allianses tid, da alle Europas reaksjonære makter hadde sammensvoret seg mot friheten. Ogå den gang - i perioden 1815-1848 - ble en rekke nasjoner undertrykt. Men før eller senere reiste de seg i en seierrik kamp mot undertrykkerne. Vårt eget folks historie rummer stolte kamptradisjoner som vi kan bygge på i en seig utrettelig og heroisk strid for Norges frihet og selvstendighet. Idag som i 1814 er løsenet: Heller dø enn leve som slaver.

Gjennom krigen på østfronten er kampen mot facismen trått inn i den avgjørende fase. Ikke bare Norges, men hele verdens sjebne står på spill. Overalt, i alle land, på alle frontavsnitt må derfor alle krefter mobiliseres for å slå nazismens stormløp tilbake. Lykkes ikke dette, vil nasjonene og den arbeidende menneskehet bli lagt i lenker for generasjoner framover. På østfronten raser en kamp på liv og død. De frihetselskende folkeslag i Sovjet-samveldet vil kjempe til siste mann og siste patron mot nazismen. Med beundring og begeistring følger hele verdens antinazis ter den tapre, heriske kamp som Sovjetsamveldets armeer og befolkning fører.

Men også vi nordmenn må gjøre vår innsats i denne historiske styrkeprøve. Selv om vi støtter oss på Sovjetsamveldets, Englands og Amerikas kam må vi ikke i første rekke bygge på hjelp utenfra. Norges befrielse fra nazityranniet må først og fremst være nordmenneens egenverk. Vi må være beredt til å kjempe med alle midler for friheten.

Derfor må mer enn noensinne alle krefter i vårt folk nå sveises sammen i en sterk og ubtrytelig nasjonal front, som forener alle ærlige nordmenn under ett felles førerskap.

I denne felles fylking vil vi tross ofre og vansker kjempe mot rettløsheten og vilkårligheten, mot terrormetodene, mot nazifiseringen, for en fri fagbevegelse og frie organisasjoner og institusjoner forøvrig, for de sosiale rettigheter, for folkets forsyning med de nødvendige levnedsmidler, for lønnsforhøyelse og mot fortsatt senkning av folkets levestandard. I felles fylking vil vi kjempem for Norges framtid, - ikke under Terboven eller Quisling, ikke for et Norge som direkte eller indirekte styres fra Berlin, - men for et fritt og selvstendig Norge hvor folkets selvbestemmelsesrett og fulle suverenitet settes i høysetet.

FRAM FOR DET FRIE NORGE,

Den norske Frihetsfronten.

Til leserne. Tyskerne og N. S. har gjort oss den ære å legge særlig vekt på å hindre utgivelsen av illegale aviser. Denne enestående oppmerksomhet har inspirert avisens medarbeidere slik at vi ikke har kunnet undgå utvidelse. Det er vårt mål å nå så mange lesere som mulig. Vi er derfor takknemlige om enkelte relestasjoner vil sørge for avtrykk.

Nr. 1. Tysklands stilling ved utgangen av "krigens avgjørende år". 2. årgang. 1942

Noe indre sammenbrudd i Tyskland kan en foreløpig ikke vente, dertil er det nazistiske maktapparatet for utbygget, men den passive misnøyen blir stadig mer merkbar, og terroren mot den tyske befolkning blir stadig mere skjerpet. I sin dystre tale 22. oktober innrømmet Hitler for første gang opposisjonen på hjemmefronten. Særlig har utviklingen på østfronten og de uhyggelige tapene virket nedslående, og det finnes vel knapt en tysker som ikke innerst inne vet hva det betyr at U.S.A. er kommet med i krigen. Nazi-partiet blir stadig mere forhatt, og en viss opposisjon av betydning kan en finne i militære og industrielle kretser og i den katolske kirken. Avsettelsen av den tyske øverstkommanderende generalfeltmarsjall von Brauchitsch og av øverstkommanderende på Moskvafronten og på sydfronten feltmarsjall von Beck og feltmarsjall von Rundstedt, er delvis et utslag av en gammel konflikt mellom partiet og generalene som stadig blir mere skjerpet, delvis et fortvilet forsøk fra Hitlers side på å finne syndebukker som skal få ansvaret for krigens bedrøvelige utvikling. Tysklands innre problemer begynner å bety stadig mere for krigsføreren. De engelske flyangrepene og mangelen på råstoffer har redusert krigsindustrien med over 50. Den tyske krigsmaskin begynner å gå på felgene, selv om det ennå kan gå lang tid før den opphører å gå.

Av denne grunn har den nye engelske offensiven i Libya vakt stor uro i ledende kretser i Tyskland, langt større enn den direkte militære betydning av et nederlag i Nord-Afrika skulle innebære. General Rommel fikk kategorisk ordre at offensiven måtte stanses. I første omgang ble også engelskmennene tilføyet meget store tap, og på et visst tidspunkt truet hele angrepet med å bryte sammen, delvis på grunn av uheldige operasjoner. Men feilene ble rettet på, og i dette rene materielle slaget var den engelske seieren viss, på grunn av den ganske store materielle overlegenheten. Inntil 20. ds. er det lyktes engelskmennene å erobre Benghazi og å trykke tyskerne sammen syd for byen, og ved benveien gjennom ørkenen å rykke fram til 250 km. fra Tripolis. Derimot holder aksemaktene enda de sterke fjellstillingene ved Sollum og Bardia. Store tyske flystyrker er overført fra østfronten, men størsteparten av aksemaktenes panservogner er allerede satt ut av funksjon, og det er ikke lyktes å bringe de tysk-italienske styrker forsyninger eller troppeforsterkninger, og deres motstandskraft ebber fort ut. Et nederlag her vil ha stor virkning i Tyskland, for Italia vil det være katastrofalt - beleiringstilstand er allerede erklært over hele Sør-Italia. Aksemaktens siste mulighet for å redde situasjonen er et framstøt fra Fransk Nord-Afrika, og en aksjon her kan en derfor vente i løpet av de nærmeste måneder.

Også på Balkan møter tyskerne vanskeligheter. Siden den jugoslaviske armes sammenbrudd har serbiske friskarer kjempet i fjellene, og de har nå sluttet seg sammen under general Mihailovitsj som holder omtrent halvparten av det tidligere jugoslaviske området. 7 tyske divisjoner med tanks og bombefly er sendt ut mot de frie serbiske styrkene, men deres eneste resultat hittil er tusenvis av henrettelser blandt sivilbefolkningen. Til den serbiske frihetsarmeen har nylig også en stor gresk arme sluttet seg, som binder ikke mindre enn 18 tyske og italienske divisjoner med tanks og bombefly. Også i de andre okkuperte land har motstanden øket, og den passive sabotasjen blir mere og mere brysom fordi den nødvendiggjør store besetlestropper og vanskeliggjør den fulle utnyttelse av landenes økonomiske resurser. Denne motstanden som især har flammet opp under russernes enestående kamp, har tyskerne møtt med en voldsom skjerpet terror, som delvis antar rent middelalderiske dimensjoner. Henrettelsene følger tett på hverandre i Tsjekkoslovakia, Polen, Frankrike, Belgia, Norge, Kroatia, Hellas, og også i "allierte" land som Ungarn, Romania og Bulgaria. En regner med at tyskerne i alt har myrdet flere hundretusen mann utover de som er falt i krigen. Store vanskeligheter møter tyskerne også i Italia, der befolkningen er krigstrette og mere og mere antitysk. Italia er nå et tysk-okkupert land i egentligste forstand, og tysk politikk driver ganske den samme art terror.

På alle områder begynner Tysklands tilling å bli prekær. En avlastning var nødvendig både av militære og politiske grunner, om Tyskland igjen skulle kunne samle krefter til den videre krig. Denne avlastningen var det meningen Japan skulle besørge, og i den siste tiden har en da også sett hvordan de ledende nazister har skjovet Japans krig i forgrunnen for å dekke over de sørgelige resultater på de andre frontene. Krigen i Stillehavet.

Japans stilling er imidlertid også fortvilet. Det er et fattig land, og krigen i Kina, som nu pågår på femte året, har tappet det sterkt. Japanerne har ikke vært istand